

Procedure orde- en tuchtmaatregelen ten aanziën van leerlingen

Basisonderwijs en secundair onderwijs (ook buitengewoon onderwijs)

Petra De Vis

Procedure orde- en tuchtmaatregelen ten aanzien van leerlingen

2020
Onderwijsorganisatie- en Personeel
Huis van het GO! 2
Willebroekkaai 36
1000 Brussel

Inhoudsopgave

1	<i>De vigerende regelgeving</i>	4
1.1.	Decreet basisonderwijs van 25 februari 1997	4
1.2.	Decreet van 27 mei 2011 aangaande de bekrachtiging van de bepalingen betreffende het secundair onderwijs, gecodificeerd op 17 december 2010 – Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs	7
1.3.	Omzendbrief BaO/2014/04 (15/05/2014): Preventieve schorsing, tijdelijke en definitieve uitsluiting van leerlingen in het lager onderwijs vanaf 1 september 2014	12
1.4.	Omzendbrief SO 64 (25-6-1999): Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs (uittreksel van enkele bepalingen)	17
1.4.1.	Schending van leefregels	17
1.4.2.	Maatregelen andere dan tuchtmaatregelen	18
1.4.3.	De tuchtmaatregelen	19
1.4.4.	De begeleidende klassenraad	26
1.5.	Het schoolreglement	26
2	<i>Algemene inleiding</i>	27
3	<i>Klachten uit het verleden</i>	33
4	<i>Belangrijke aandachtspunten</i>	34
4.1.	Basisonderwijs en buitengewoon basisonderwijs	34
4.1.1.	Maatregelen van inwendige orde	34
4.1.2.	Tuchtmaatregelen	35
4.2.	Secundair onderwijs en buitengewoon secundair onderwijs	38
4.2.1.	Maatregelen andere dan tuchtmaatregelen	38
4.2.2.	Tuchtmaatregelen	41
5	<i>Toelichting bij belangrijke aandachtspunten</i>	45
5.1.	De beroepsprocedure bij definitieve uitsluiting	47
6	<i>Buitengewoon onderwijs: praktijkvoorbeelden aanpak moeilijke leerlingen</i>	51
7	<i>Reeds gestelde vragen</i>	54
8	<i>Misverstanden</i>	56

PROCEDURE ORDE- EN TUCHTMAATREGELLEN

---

1 De vigerende regelgeving

Hieronder vindt u de letterlijke weergave van de wetteksten.

BASISONDERWIJS EN BUITENGEWOON BASISONDERWIJS

1.1. Decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

(De onderstaande bepalingen zijn ook van toepassing op het buitengewoon basisonderwijs.)

Art. 37 §1. “Een schoolbestuur moet, met uitzondering van de ziekenhuisscholen, voor elk van zijn scholen met toepassing van de regelgeving inzake medezeggenschap een schoolreglement opstellen dat de betrekkingen tussen het schoolbestuur en de ouders en leerlingen regelt.”

Art. 37 §3. Voor het lager onderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen: 1° het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen met inbegrip van een preventieve schorsing, een tijdelijke uitsluiting of een definitieve uitsluiting en inzake de beroepsprocedure zoals vermeld in artikel 32 §2 en onderafdeling F van deze afdeling, inbegrepen het hanteren van redelijke en haalbare termijnen.

(...)

Art. 32 §1. Een preventieve schorsing is een uitzonderlijke maatregel die de directeur of zijn afgevaardigde voor een leerplichtige leerling in het lager onderwijs kan hanteren als bewarende maatregel om de leefregels te handhaven en om te kunnen nagaan of een tuchtsanctie aangewezen is. De leerling mag gedurende maximaal vijf opeenvolgende schooldagen de lessen en activiteiten van zijn leerlingengroep niet volgen. De directeur of zijn afgevaardigde kan, mits motivering aan de ouders, beslissen om desbetreffende periode eenmalig met maximaal vijf opeenvolgende schooldagen te verlengen indien door externe factoren het tuchtonderzoek niet binnen die eerste periode kan worden afgerond. De preventieve schorsing kan onmiddellijk uitwerking hebben en de school stelt de ouders in kennis van de preventieve schorsing. De school voorziet opvang voor de leerling, tenzij de school aan de ouders motiveert waarom dit niet haalbaar is.

Art. 32 §2. De directeur of zijn afgevaardigde kan, in uitzonderlijke gevallen, een leerplichtige leerling in het lager onderwijs tijdelijk uitsluiten. Een tijdelijke uitsluiting is een tuchtsanctie die inhoudt dat de gesanctioneerde leerling gedurende minimaal één schooldag en maximaal vijftien opeenvolgende schooldagen de lessen en activiteiten van zijn leerlingengroep niet mag volgen. Een nieuwe tijdelijke uitsluiting kan enkel na een nieuw feit. De school voorziet opvang voor de leerling, tenzij de school aan de ouders motiveert waarom dit niet haalbaar is.

Art. 32 §3. De directeur of zijn afgevaardigde kan, in uitzonderlijke gevallen, een leerplichtige leerling in het lager onderwijs definitief uitsluiten. Een definitieve uitsluiting is een tuchtsanctie die inhoudt dat de gesanctioneerde leerling wordt uitgeschreven op het moment dat die leerling in een andere school is ingeschreven en uiterlijk één maand, vakantieperioden tussen 1 september en 30 juni niet inbegrepen, na de schriftelijke kennisgeving, vermeld in artikel 33, 5°. In afwachting van een

inschrijving in een andere school mag de gesanctioneerde leerling de lessen en activiteiten van zijn leerlingengroep niet volgen. De school voorziet opvang voor de leerling, tenzij de school aan de ouders motiveert waarom dit niet haalbaar is.

Tegen deze beslissing is beroep mogelijk zoals voorzien in artikel 37/4.

Art. 33. Tijdelijke en definitieve uitsluitingen kunnen alleen gevoerd worden na een procedure die de rechten van verdediging waarborgt en waarin de volgende principes gerespecteerd worden:

- 1° het voorafgaandelijk advies van de klassenraad moet worden ingewonnen. In geval van een definitieve uitsluiting moet de klassenraad uitgebreid worden met een vertegenwoordiger van het CLB die een adviserende stem heeft;
- 2° de intentie tot een tuchtmaatregel wordt aan de ouders schriftelijk ter kennis gebracht;
- 3° de ouders en de leerling hebben inzage in het tuchtdossier van de leerling, met inbegrip van het advies van de klassenraad, en worden gehoord, eventueel **bijgestaan door een vertrouwenspersoon**;
- 4° de tuchtstraf moet in overeenstemming zijn met de ernst van de feiten;
- 5° de genomen beslissing wordt schriftelijk gemotiveerd en ter kennis gebracht aan de ouders van de betrokken leerling. De school verwijst in de kennisgeving naar de mogelijkheid tot het instellen van het beroep en neemt de bepalingen uit het schoolreglement die hier betrekking op hebben, op in die kennisgeving.

BEROEPSMOGELIJKHEID TEGEN DEFINITIEVE UITSLUITING

Artikel 37/4. §1. De ouders die een beslissing tot definitieve uitsluiting betwisten, hebben toegang tot een beroepsprocedure. De beroepsprocedure is vastgelegd in het schoolreglement, met behoud van de toepassing van de bepalingen van deze onderafdeling.

De ouders stellen het **beroep** in bij het schoolbestuur. Het **verzoekschrift** wordt **gedateerd en ondertekend** en vermeldt ten minste het **voorwerp van beroep met feitelijke omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren**. Bij deze omschrijving kunnen overtuigingsstukken gevoegd worden.

Het beroep wordt behandeld door een beroepscommissie.

§2. Het beroep als vermeld in §1 door een beroepscommissie en leidt tot:

- 1° hetzij de **gemotiveerde afwijzing** van het beroep op grond van onontvankelijkheid als:
  - a) de in het schoolreglement opgenomen termijn voor indiening van het beroep is overschreden;
  - b) het beroep niet voldoet aan de vormvereisten opgenomen in het schoolreglement;
- 2° hetzij de **bevestiging van de definitieve uitsluiting**, hetzij de **vernietiging van de definitieve uitsluiting**. Het schoolbestuur aanvaardt de verantwoordelijkheid voor deze beslissing van de beroepscommissie.

§3. Het resultaat van het beroep wordt aan de ouders gemotiveerd en schriftelijk ter kennis gebracht binnen de vervaltermijn bepaald in het schoolreglement.

Bij overschrijding van deze vervaltermijn is de omstreden definitieve uitsluiting van rechtswege nietig.

Artikel 37/5

§1. De beroepscommissie wordt opgericht door het schoolbestuur.

§2. Het schoolbestuur bepaalt de samenstelling van de beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

1° de samenstelling van de beroepscommissie kan per te behandelen dossier verschillen, doch kan binnen het te behandelen dossier niet wijzigen.

2° de samenstelling is als volgt: enerzijds “**interne leden**”, zijnde leden intern aan het school of aan de school waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen, **met uitzondering van de directeur** of zijn afgevaardigde die de beslissing heeft genomen; anderzijds “**externe leden**”, zijnde personen die extern zijn aan het schoolbestuur en aan de school waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen.

In voorkomend geval en voor de toepassing van deze bepalingen:

- a) wordt een persoon die vanuit zijn hoedanigheden zowel een intern lid als een extern lid is, geacht een intern lid te zijn;
- b) wordt een lid van de ouderraad of, met uitzondering van het personeel, de schoolraad van de school waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen, geacht een extern lid te zijn, tenzij de bepaling vermeld in punt a) van toepassing is;

3° **de voorzitter** wordt door het schoolbestuur onder de **externe personen** aangeduid.

Artikel 37/6.

§1. Het schoolbestuur bepaalt de werking, met inbegrip van de stemprocedure, van een beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

1° elk lid van een beroepscommissie is in beginsel **stemgerechtigd**, met dien verstande dat bij stemming het aantal stemgerechtigde interne leden van de beroepscommissie en het aantal stemgerechtigde externe leden van de beroepscommissie gelijk moet zijn; **bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend**;

2° elk lid van een beroepscommissie is aan **discretieplicht** onderworpen;

3° een beroepscommissie **hoort de ouders in kwestie**

4° een beroepscommissie **beslist autonoom over de stappen die worden gezet om tot een gefundeerde beslissing te komen**, waaronder eventueel het horen van een of meer leden van de klassenraad die een advies over de definitieve uitsluiting heeft gegeven;

5° de werking van een beroepscommissie kan geen afbreuk doen aan de statutaire rechten van de individuele personeelsleden van het onderwijs;

6° een beroepscommissie **oordeelt of de genomen beslissing alleszins in overeenstemming is met de decretale en reglementaire onderwijsbepalingen en met het schoolreglement**.

§2. Het beroep schort de uitvoering van de beslissing tot definitieve uitsluiting niet op.

SECUNDAIR ONDERWIJS EN BUITENGEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS

De bepalingen over de maatregelen bij schending van leefregels van de codificatie (Codex SO) zijn van toepassing op het voltijds secundair onderwijs, het buitengewoon secundair onderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

De artikelen 50 tot en met 56 over het centrumreglement van het decreet van 10 juli 2008 betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap wordt opgeheven. Het decreet leren en werken blijft bestaan als een afzonderlijk themadecreet.

1.2. Decreet van 27 mei 2011 aangaande de bekrachtiging van de bepalingen betreffende het secundair onderwijs, gecodificeerd op 17 december 2010 – Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs

Artikel 111

§1. Elk schoolbestuur maakt voor elk van zijn scholen een schoolreglement op waarin de rechten en plichten van elke leerling worden vastgelegd

Elk centrubestuur maakt voor elk van zijn centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs, na advies van de centrumraad, een centrumreglement op waarin de rechten en plichten van elke leerling worden vastgelegd. Elk centrubestuur maakt voor zijn centrum voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen een centrumreglement op waarin de rechten en plichten van elke leerling worden vastgelegd; dit reglement kan per vestigingsplaats verschillen.

Artikel 112

In het school- of centrumreglement moeten, voor zover van toepassing, minimaal de volgende onderdelen worden opgenomen:

10° de lokale leefregels op materieel en immaterieel vlak, met inbegrip van:

- a) de tucht- of andere maatregelen die ten aanzien van de leerling kunnen worden genomen bij regelschending. Met betrekking tot tuchtmaatregelen moeten eveneens worden vermeld:
  - 1) de regels inherent aan tuchtrechtspleging;
  - 2) de mogelijkheid voor de betrokken personen tot beroep tegen een beslissing tot definitieve uitsluiting; worden met betrekking tot het beroep eveneens vermeld: de procedure met overeenkomstige redelijke en haalbare termijnen, de vormvereisten, de principes inzake werking, met inbegrip van de stemprocedure, en samenstelling van de beroepscommissie;
  - 3) de opvangregeling;
  - 4) de mogelijke school- of centrumuitschrijving;

HOOFDSTUK 7. MAATREGELEN BIJ SCHENDING VAN LEEFREGELS

Artikel 123/8

Tuchtmaatregelen worden genomen **als de handelingen van de leerling de leefregels** van de school, het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs of het centrum voor vorming van

zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen **zodanig schenden dat ze een gevaar of ernstige belemmering vormen voor het normale onderwijs- of vormingsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid** van een of meer leden van de school- of centrumpopulatie of van personen waarmee de leerling in het kader van de component werkplekleren of in het kader van een leerlingenstage in contact komt.

Bij schending van de leefregels die echter niet van aard is om tuchtmaatregelen te nemen, kunnen **andere maatregelen** worden genomen die de leerling bepaalde voorzieningen ontzeggen of bepaalde verplichtingen opleggen.

Die maatregelen doen geen afbreuk aan opvang door de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs en kunnen niet raken aan het recht van studiebekrachtiging.

Ze kunnen onder meer, wel inhouden dat **voor maximum één lesdag, desgevallend herhaald doch niet aansluitend, het bijwonen van de gebruikelijke lessen of gelijkgestelde activiteiten door andere activiteiten wordt vervangen.**

Bij het nemen van een maatregel ten aanzien van een leerling die de leefregels heeft geschonden, zal voor de onderwijsinrichter steeds het beginsel voorop staan dat een minder ingrijpende maatregel voorgaat op een meer ingrijpende maatregel indien daardoor redelijkerwijs verondersteld mag worden dezelfde remediërende of corrigerende effecten bij de leerling te bereiken.

Artikel 123/9

Voor een tuchtdossier gelden de volgende regels, inherent aan tuchtrechtspleging:

1° de intentie tot een tuchtmaatregel wordt aan de betrokken personen schriftelijk ter kennis gebracht;

2° de betrokken personen, evenals de leerling, eventueel bijgestaan door een vertrouwenspersoon, worden gehoord;

3° elke genomen beslissing wordt schriftelijk gemotiveerd; bij definitieve uitsluiting wordt schriftelijk verwezen naar de mogelijkheid tot beroep met overeenkomstige procedure;

4° voordat de tuchtmaatregel van kracht wordt, wordt elke beslissing aan de betrokken personen schriftelijk ter kennis gebracht;

5° er is geen mogelijkheid om tot collectieve uitsluitingen over te gaan waarbij in één beslissing meerdere leerlingen worden gevat;

6° de tuchtstraf moet in overeenstemming zijn met de ernst van de feiten;

7° de betrokken personen hebben inzage in het tuchtdossier van de leerling;

8° het tuchtdossier en de tuchtmaatregel zijn niet overdraagbaar naar een andere onderwijsinstelling.

Artikel 123/10

§1. De mogelijke tuchtmaatregelen in het secundair onderwijs zijn:

1° **de tijdelijke uitsluiting:** waarbij de leerling het recht wordt ontnomen om in de loop van het schooljaar het geheel van de vorming werkelijk en regelmatig te volgen en dit gedurende een periode van, naargelang van het geval, minimaal één lesdag en maximum vijftien opeenvolgende lesdagen in de school of minimaal één kalenderdag en maximaal eenentwintig opeenvolgende kalenderdagen in het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Een nieuwe tijdelijke uitsluiting kan enkel na een nieuw feit.

Tijdelijke uitsluiting houdt tevens in dat in voorkomend geval van rechtswege en met onmiddellijke ingang elke overeenkomst, ongeacht zijn vorm, waarop leren op een werkplek voor de betrokken leerling is gebaseerd, wordt geschorst.

2° **de definitieve uitsluiting**: waarbij de leerling het recht wordt ontnomen om vanaf een bepaalde datum het geheel van de vorming werkelijk en regelmatig verder te volgen in de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Definitieve uitsluiting houdt tevens in dat in voorkomend geval van rechtswege en van zodra blijkt dat ofwel geen ontvankelijk beroep is ingesteld ofwel de uitsluiting in beroep wordt bevestigd, een einde wordt gesteld aan elke overeenkomst, ongeacht zijn vorm, waarop leren op een werkplek voor de betrokken leerling is gebaseerd. Definitieve uitsluiting waarvoor een ontvankelijk beroep loopt, houdt tevens in dat in voorkomend geval van rechtswege en met onmiddellijke ingang elke overeenkomst, ongeacht zijn vorm, waarop leren op een werkplek voor de betrokken leerling is gebaseerd, wordt geschorst.

§2. In afwachting van een eventuele tijdelijke of definitieve uitsluiting, kan **de leerling preventief worden geschorst als bewarende maatregel**.

Bij preventieve schorsing wordt de leerling het recht ontnomen om in de loop van het schooljaar het geheel van de vorming werkelijk en regelmatig te volgen en dit gedurende een periode van, naargelang van het geval, **maximaal tien opeenvolgende lesdagen in de school of maximaal veertien opeenvolgende kalenderdagen in het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs**.

Het school- of centrumbestuur kan, mits motivering aan de betrokken personen, beslissen om desbetreffende periode eenmalig met maximaal tien opeenvolgende lesdagen respectievelijk veertien opeenvolgende kalenderdagen te verlengen indien door externe factoren het tuchtonderzoek niet binnen die eerste periode kan worden afgerond.

De schorsing kan onmiddellijk uitwerking hebben en wordt aan de betrokken personen ter kennis gebracht.

Preventieve schorsing houdt tevens in dat in voorkomend geval van rechtswege en met onmiddellijke ingang elke overeenkomst, ongeacht zijn vorm, waarop leren op een werkplek voor de betrokken leerling is gebaseerd, wordt geschorst.

§3. De **bevoegdheid** tot preventieve schorsing of tuchtmaatregelen ligt bij de **directeur van de school of het centrum** voor deeltijds beroepssecundair onderwijs **waar de leerling is ingeschreven**, of zijn afgevaardigde.

Voorafgaand aan de beslissing tot definitieve uitsluiting, moet het advies van de klassenraad worden ingewonnen. In die klassenraad zetelt, met adviesbevoegdheid, een personeelslid van het begeleidend centrum voor leerlingenbegeleiding. Het advies van de klassenraad wordt in het tuchtdossier opgenomen.

Elkeen die daartoe is gemachtigd door het school- of centrumbestuur is bevoegd tot het opleggen aan de leerling van andere maatregelen dan tuchtmaatregelen bij schending van leefregels, waaraan hij ingevolge zijn school- of centrumreglement is onderworpen, op een locatie waar hij toezicht op de leerling uitoefent.

§4. Als de school samenwerkt met een andere school voor verstrekking van een deel van de vorming en de schending van leefregels, waaraan de leerling ingevolge zijn schoolreglement is onderworpen, zich in die andere school heeft voorgedaan, dan moet bij beslissing tot definitieve uitsluiting en na overleg met de andere school, worden bepaald of die uitsluiting ook betrekking heeft op die andere school.

Als aan de school een centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs is verbonden, dan moet bij beslissing tot definitieve uitsluiting en na overleg met het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs, worden bepaald of die uitsluiting ook betrekking heeft op het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs, en vice versa.

§5. Bij elke preventieve schorsing of tuchtmaatregel die ingaat vóór de laatste les- of gelijkgestelde dag van het schooljaar, geeft de school of het centrum aan of de **leerling al dan niet aanwezig** moet zijn op school. Indien de school aangeeft dat de aanwezigheid niet verplicht is, kunnen de betrokken personen een gemotiveerde vraag stellen tot opvang door de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs. Als op die vraag wordt ingegaan, dan maakt de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs afspraken met de betrokken personen en de leerling over de opvangvoorwaarden. **Weigering van opvang moet door de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs schriftelijk worden gemotiveerd aan de betrokken personen.**

§6. Als de tuchtmaatregel de **definitieve uitsluiting** behelst, dan gaat die in hetzij **onmiddellijk**, hetzij **op 31 augustus van het lopende schooljaar** dan wel, voor een opleiding die dan eindigt, op 31 januari van het lopende schooljaar. **Een definitieve uitsluiting ingaand op die uiterlijke datum impliceert uitschrijving.**

Als de **definitieve uitsluiting ingaat vóór de datum**, vermeld in het eerste lid, dan blijft de leerling ingeschreven tot op het ogenblik van inschrijving in een andere school of een ander centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs. Terwijl de inschrijving doorloopt, heeft de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs waar de leerling wordt uitgesloten de verantwoordelijkheid om, samen met het begeleidend centrum voor leerlingenbegeleiding, de **leerling actief bij te staan in het zoeken naar een andere school of een ander centrum** voor deeltijds beroepssecundair onderwijs. Die **zoekinspanningen** zullen rekening houden met het **criterium afstand ten opzichte van de verblijfplaats van de leerling** en zullen zich, in eerste instantie, **richten op hetzelfde onderwijsnet en dezelfde opleiding** als die waaruit de leerling komt.

In afwijking van het tweede lid, kan de school waar een leerling definitief wordt uitgesloten in de volgende gevallen uitschrijven:

1° vanaf de **tiende** lesdag die volgt op de dag dat de definitieve uitsluiting ingaat, eventueel na uitputting van de mogelijkheid tot beroep, voor zover de leerling op laatstbedoelde dag **niet meer leerplichtig is**;

2° als de betrokken personen blijken te geven van manifeste onwil om op het aanbod van verandering van school in te gaan.

In afwijking van het tweede lid, kan het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs waar een leerling definitief wordt uitgesloten in de volgende gevallen uitschrijven:

1° vanaf de **tiende** kalenderdag die volgt op de dag dat de definitieve uitsluiting ingaat, eventueel na uitputting van de mogelijkheid tot beroep, voor zover de leerling op laatstbedoelde dag **niet meer leerplichtig is**;

2° als de betrokken personen blijken te geven van manifeste onwil om op het aanbod van verandering van centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs te gaan.”.

Het artikel 123/11 behandelt de mogelijke tuchtmaatregelen in de leertijd.

HOOFDSTUK 8. BEROEPSMOGELIJKHEDEN

Afdeling 1. Beroep tegen beslissing tot definitieve uitsluiting uit een school, een centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs of een vestigingsplaats van een centrum voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen

Art. 123/12. §1. Tegen een beslissing tot definitieve uitsluiting die door de betrokken personen wordt betwist, hebben die personen verhaalmogelijkheid overeenkomstig een beroepsprocedure. De beroepsprocedure is vastgelegd in het school- of centrumreglement, met behoud van de toepassing van de bepalingen van deze afdeling.

De betrokken personen stellen het **beroep** in bij het school- of centrubestuur door middel van een **gedateerd en ondertekend verzoekschrift** dat ten minste het **voorwerp van beroep met feitelijke omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren** vermeldt. Bij deze omschrijving kunnen overtuigingsstukken gevoegd worden.

§2. Het beroep wordt behandeld door een beroepscommissie en leidt tot:

1° hetzij de **gemotiveerde afwijzing** van het beroep op grond van onontvankelijkheid als:

c) de termijn voor indiening van het beroep, opgenomen in het school- of centrumreglement, is overschreden;

d) het beroep niet voldoet aan de vormvereisten opgenomen in het school- of centrumreglement;

2° hetzij de **bevestiging van de definitieve uitsluiting**, hetzij de **vernietiging van de definitieve uitsluiting**. Het school- of centrubestuur aanvaardt de verantwoordelijkheid voor deze beslissing van de beroepscommissie.

§3. Het resultaat van het beroep wordt aan de betrokken personen schriftelijk ter kennis gebracht binnen de termijn bepaald in het school- of centrumreglement.

Bij overschrijding van deze termijn is de omstreden definitieve uitsluiting van rechtswege nietig.

Art. 123/13. §1. In het secundair onderwijs wordt een beroepscommissie ingesteld door een school- of centrubestuur.

§2. In het secundair onderwijs bepaalt het school- of centrubestuur de samenstelling van een beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

1° de samenstelling kan per te behandelen dossier verschillen, doch kan binnen het te behandelen dossier niet wijzigen

2° de samenstelling is als volgt: enerzijds "**interne leden**", zijnde leden van het school- of centrubestuur of van de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen, **met uitzondering van de directeur** of zijn afgevaardigde die de beslissing heeft genomen; anderzijds "**externe leden**", zijnde personen die extern zijn aan het school- of centrubestuur en aan de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen.

In voorkomend geval en voor de toepassing van deze bepalingen:

c) wordt onder lid van het school- of centrubestuur een lid verstaan van het orgaan dat de

verantwoordelijkheid voor het georganiseerde onderwijs draagt;

d) wordt een persoon die vanuit zijn hoedanigheden zowel een intern lid als een extern lid is, geacht een intern lid te zijn;

e) wordt een lid van de ouderraad, de leerlingenraad of, met uitzondering van het personeel, de schoolraad van de school of het centrum waar de betwiste beslissing tot definitieve uitsluiting is genomen, geacht een extern lid te zijn, tenzij de bepaling vermeld in punt b) van toepassing is;

3° **de voorzitter** wordt door het school- of centrumbestuur onder de **externe personen** aangeduid.

In het secundair onderwijs bepaalt het school- of centrumbestuur de werking, met inbegrip van de stemprocedure, van een beroepscommissie, met inachtneming van volgende bepalingen:

1° elk lid van een beroepscommissie is in beginsel **stemgerechtigd**, met dien verstande dat bij stemming het aantal stemgerechtigde interne leden van de beroepscommissie en het aantal stemgerechtigde externe leden van de beroepscommissie gelijk moet zijn; **bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend**;

2° elk lid van een beroepscommissie is aan **discretieplicht** onderworpen;

3° een beroepscommissie **hoort de betrokken personen en de leerling in kwestie**;

4° een beroepscommissie **beslist autonoom over de stappen die worden gezet om tot een gefundeerde beslissing te komen**, waaronder eventueel het horen van een of meer leden van de klassenraad die een advies over de definitieve uitsluiting heeft gegeven;

5° de werking van een beroepscommissie kan geen afbreuk doen aan de statutaire rechten van de individuele personeelsleden van het onderwijs;

6° een beroepscommissie **oordeelt of de genomen beslissing alleszins in overeenstemming is met de decretale en reglementaire onderwijsbepalingen en met het school- of centrumreglement**.

§4. Het beroep schort de uitvoering van de beslissing tot definitieve uitsluiting niet op.

BASISONDERWIJS EN BUITENGEWOON BASISONDERWIJS

1.3. Omzendbrief BaO/2014/04 (15/05/2014): Preventieve schorsing, tijdelijke en definitieve uitsluiting van leerlingen in het lager onderwijs vanaf 1 september 2014

Uittreksel van enkele belangrijke bepalingen

Vanaf 1 september 2014 worden de reglementaire bepalingen i.v.m. schorsen en uitsluiten in het basisonderwijs vervangen door nieuwe bepalingen.

Vanaf 1 september 2016 wordt de verplichting om te voorzien in een interne beroepsprocedure bij tijdelijke uitsluiting, opgeheven.

Het wordt mogelijk om een bewarende maatregel uit te spreken, **de preventieve schorsing**. De bestaande **tuchtsancties** schorsen en uitsluiten worden gewijzigd in **tijdelijke en definitieve uitsluiting**, met nieuwe bepalingen omtrent de beroepsprocedure.

De nieuwe regelgeving zorgt voor meer afstemming tussen het basis- en het secundair onderwijs en beoogt een beter evenwicht in rechten en plichten van zowel de leerling als de school.

Deze maatregelen kunnen toegepast worden op leerplichtige leerlingen in het lager onderwijs. Kleuters kunnen dus niet preventief geschorst of (tijdelijk of definitief) uitgesloten worden. Vijfjarigen die vervroegd ingestapt zijn in het lager onderwijs, zijn leerplichtig en vallen dus wel onder de regelgeving.

Voortaan is het de directeur (of zijn afgevaardigde) die de beslissing kan nemen dat een leerling preventief geschorst of (tijdelijk of definitief) uitgesloten wordt.

De school moet **in principe in opvang voorzien** voor preventief geschorste, tijdelijk of definitief uitgesloten leerlingen. Enkel als de school tegenover de ouders schriftelijk motiveert waarom dit niet haalbaar is, moet de school niet voor opvang zorgen.

Preventieve schorsing

Een preventieve schorsing is een bewarende maatregel (dus geen tuchtsanctie) die ten aanzien van een leerplichtige leerling in het lager onderwijs kan gehanteerd worden om de leefregels te handhaven en om te kunnen nagaan of een tuchtsanctie aangewezen is. **Het gaat om een uitzonderlijke maatregel.**

Bij een preventieve schorsing mag de leerling de lessen of activiteiten van zijn leerlingengroep niet volgen.

Een preventieve schorsing kan maximaal vijf opeenvolgende schooldagen duren.

De directeur of zijn afgevaardigde kan beslissen om de preventieve schorsing **eenmalig met maximaal vijf opeenvolgende schooldagen te verlengen**, maar dat kan enkel als door **externe factoren** het tuchtonderzoek niet binnen de eerste periode kan worden afgerond. De verlenging moet ook gemotiveerd worden tegenover de ouders.

Een preventieve schorsing kan onmiddellijk na de beslissing ingaan. De school verwittigt de ouders uiteraard van de preventieve schorsing.

Ouders kunnen niet in beroep gaan tegen een preventieve schorsing. Het gaat hier immers om een bewarende maatregel die de school nodig acht om de situatie 'leefbaar' te houden of om te onderzoeken welke leerling een tuchtsanctie moet krijgen.

Tijdelijke uitsluiting

Een tijdelijke uitsluiting is een tuchtsanctie die ten aanzien van een leerplichtige leerling in het lager onderwijs kan gehanteerd worden. **Het gaat om een uitzonderlijke maatregel.**

Bij een tijdelijke uitsluiting mag de leerling de lessen of activiteiten van zijn leerlingengroep niet volgen.

Een tijdelijke uitsluiting duurt minimaal één schooldag en maximaal 15 opeenvolgende schooldagen. Een tijdelijke uitsluiting kan niet verlengd worden. Wel kan **(enkel) bij een nieuw feit een nieuwe tijdelijke uitsluiting opgelegd worden.**

Een tijdelijke uitsluiting kan pas uitgevoerd worden na het doorlopen van een procedure die de rechten van verdediging waarborgt en waarin men de volgende principes respecteert:

- Voorafgaand moet het **advies van de klassenraad** ingewonnen zijn;
- de **intentie** tot de tijdelijke uitsluiting moet schriftelijk aan de ouders meegedeeld worden;
- de ouders en de leerling hebben inzage in het tuchtdossier van de leerling (met inbegrip van het advies van de klassenraad). Ze worden ook **gehoord** en kunnen zich hierbij laten **bijstaan** door een **vertrouwenspersoon**;
- de tijdelijke uitsluiting moet **in verhouding zijn tot de ernst van de feiten**;
- de beslissing om tijdelijk uit te sluiten wordt **schriftelijk gemotiveerd** en meegedeeld aan de ouders. Indien de school voorziet in de mogelijkheid tot het instellen van het beroep, neemt de school ook de bepalingen uit het schoolreglement op die op dit beroep betrekking hebben.

Vanaf 1 september 2016 moet een school niet langer voorzien in een interne beroepsprocedure in geval van tijdelijke uitsluiting. Dit belet niet dat scholen die dit wensen in hun schoolreglement nog steeds een beroepsprocedure bij tijdelijke uitsluitingen kunnen opnemen.

Definitieve uitsluiting

Een definitieve uitsluiting is een tuchtsanctie die ten aanzien van een leerplichtige leerling in het lager onderwijs kan gehanteerd worden. **Het gaat om een uitzonderlijke maatregel.**

Een definitieve uitsluiting houdt in dat de leerling uit de school wordt uitgeschreven op het ogenblik dat de leerling in een andere school is ingeschreven, en uiterlijk één maand na de schriftelijke kennisgeving van de definitieve uitsluiting. In deze maand zijn de vakantieperioden tussen 1 september en 30 juni niet inbegrepen. In afwachting van de inschrijving in een andere school mag de leerling de lessen of activiteiten van zijn leerlingengroep niet volgen.

Een definitieve uitsluiting kan pas uitgevoerd worden na het doorlopen van een procedure die de rechten van verdediging waarborgt en waarin dezelfde principes gehanteerd worden als deze vermeld bij tijdelijke uitsluiting.

Bijkomend moet bij een definitieve uitsluiting de klassenraad (voorafgaand advies) uitgebreid worden met een vertegenwoordiger van het CLB. Deze vertegenwoordiger van het CLB heeft een adviserende stem.

Ouders die een definitieve uitsluiting betwisten hebben inderdaad toegang tot een beroepsprocedure. De beroepsmogelijkheid tegen definitieve uitsluiting moet vastgelegd worden in het schoolreglement en moet bepaalde principes naleven die reglementair vastgelegd zijn. Ook de (redelijke en haalbare) termijnen moeten in het schoolreglement vastgelegd worden.

De ouders stellen het beroep in bij het schoolbestuur. Ze dateren en ondertekenen het beroep en vermelden ten minste het voorwerp van het beroep, met beschrijving van de feiten en met een motivering van de bezwaren die ze inroepen. Ze kunnen overtuigingsstukken bijvoegen.

Het beroep wordt behandeld door een beroepscommissie.

Samenstelling beroepscommissie

Het schoolbestuur richt de beroepscommissie op en bepaalt ook de samenstelling. Het schoolbestuur moet zich daarbij wel aan een aantal bepalingen houden:

- Er moeten zowel interne als externe leden in de beroepscommissie zetelen.

Interne leden zijn leden intern aan het schoolbestuur of aan de school waar de beslissing tot uitsluiting is genomen. De directeur of zijn afgevaardigde die de beslissing heeft genomen kunnen niet in de beroepscommissie zetelen.

Externe leden zijn personen extern aan het schoolbestuur en aan de school die de beslissing genomen heeft.

Wie vanuit zijn hoedanigheid zowel als intern als extern lid beschouwd kan worden, wordt geacht een intern lid te zijn.

Leden van de ouderraad of – met uitzondering van het personeel – leden van de schoolraad van de betrokken school worden geacht een extern lid te zijn (tenzij ze behoren tot de categorie die zowel als intern als extern lid beschouwd kunnen worden, dan worden ze geacht een intern lid te zijn).

- Het schoolbestuur duidt de voorzitter aan onder de externe leden.

De samenstelling van een beroepscommissie kan per te behandelen dossier verschillen. Binnen de behandeling van één dossier kan de samenstelling niet wijzigen.

Werking beroepscommissie

De werking van de beroepscommissie, ook de stemprocedure, wordt bepaald door het schoolbestuur. Wel moeten de volgende bepalingen in acht genomen worden.

Leden van de beroepscommissie zijn aan de discretieplicht onderworpen. Ze zijn allen stemgerechtigd.

Bij stemming moet het aantal stemgerechtigde interne leden gelijk zijn aan het aantal stemgerechtigde externe leden. Bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend.

Bij de behandeling van een dossier hoort de beroepscommissie in elk geval de ouders in kwestie. De beroepscommissie kan ook één of meer leden van de klassenraad horen. De beroepscommissie beslist verder autonoom over de stappen die worden gezet om tot een gefundeerde beslissing te komen. Ze oordeelt of de genomen beslissing alleszins in overeenstemming is met de regelgeving en met het schoolreglement.

De werking van de beroepscommissie kan geen afbreuk doen aan de statutaire rechten van de individuele personeelsleden van het onderwijs.

De definitieve uitsluiting loopt gedurende de periode dat de beroepscommissie de zaak onderzoekt.

Beslissing van de beroepscommissie

De beroepscommissie kan het beroep afwijzen op grond van onontvankelijkheid onder de volgende voorwaarden:

- de termijn voor indiening van het beroep is overschreden. Deze termijn is opgenomen in het schoolreglement;
- het beroep voldoet niet aan de vormvereisten, eveneens opgenomen in het schoolreglement.

De afwijzing van het beroep moet gemotiveerd worden.

Indien het beroep ontvankelijk is, kan de beroepscommissie beslissen dat de definitieve uitsluiting bevestigd wordt, of dat ze vernietigd wordt. In het laatste geval vervalt uiteraard de definitieve uitsluiting.

Het schoolbestuur is verplicht de beslissing van de beroepscommissie te aanvaarden. Het schoolbestuur aanvaardt de verantwoordelijkheid voor de beslissing van de beroepscommissie.

De beslissing wordt aan de ouders gemotiveerd en schriftelijk meegedeeld binnen de termijn die bepaald is in het schoolreglement.

Het schoolreglement lager onderwijs dient vanaf 1 september 2014 het reglement inzake tucht en schending van de leefregels te bevatten. Hieronder vallen ook de toelichting van de maatregelen preventieve schorsing, tijdelijke en definitieve uitsluiting, alsook de beroepsprocedure tegen (...) definitieve uitsluiting, met inbegrip van redelijke en haalbare termijnen. Scholen kunnen in hun schoolreglement een beroepsprocedure bij tijdelijke uitsluitingen opnemen. Dit is evenwel geen verplichting.

De ouders en de leerling hebben inzage in het tuchtdossier van de leerling (met inbegrip van het advies van de klassenraad). De gegevens m.b.t. tucht vallen ook onder de algemene bepalingen rond recht op inzage, toelichting en kopies van leerlingengegevens.

Gegevens die betrekking hebben op schending van leefregels door een leerling zijn niet overdraagbaar tussen scholen. De leerling moet in de nieuwe school immers de kans krijgen om met een schone lei te starten.

SECUNDAIR ONDERWIJS EN BUITENGEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS

In verband met de procedure preventieve schorsing, tuchtmaatregelen en andere maatregelen dan tuchtmaatregelen zijn de volgende omzendbrieven van toepassing:

- voor het secundair onderwijs: SO 64 van 25 juni 1999: Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs;
- voor het deeltijds beroepssecundair onderwijs: SO/2008/08 van 8 augustus 2008: Stelsel van leren en werken;
- voor het buitengewoon secundair onderwijs : SO/2011/03/bus0 van 15 augustus 2011: Structuur en organisatie van het buitengewoon secundair onderwijs.

Deze bundel beperkt zich tot het weergeven van enkele bepalingen van omzendbrief SO 64 punt 6 schending van de leefregels.

De bepalingen inzake het orde- en tuchtreglement van SO/2008/08 stemmen grotendeels overeen met die van SO 64, met dit verschil dat er in SO/2008/08 sprake is van 'CDO' i.p.v. 'school'; 'centrumbestuur' i.p.v. 'schoolbestuur'; 'jongere' i.p.v. 'leerling', 'kalenderdagen' i.p.v. 'lesdagen'. De schending van leefregels wordt in SO/2008/08 behandeld in punt 11.

De schending van de leefregels worden behandeld in punt 5 van SO/2011/03/bus. [De bepalingen van SO/2011/03/bus stemmen ongeveer overeen met die van SO 64.](#)

[Eventuele verschilpunten heb ik in de overgenomen tekst van SO 64 tussen haakjes geplaatst.](#)

1.4. Omzendbrief SO 64 (25-6-1999): Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs (uittreksel van enkele bepalingen)

1.4.1. Schending van leefregels

Zoals opgenomen in het schoolreglement, zullen in elke school een reeks plaatselijke leefregels van kracht zijn. Die leefregels kunnen van materiele aard (bv. kledingvoorschriften) of van immateriële aard (bv. taalgebruik) zijn en kunnen niet los worden gezien van het pedagogisch project van de school.

Leefregels strekken ertoe de dagdagelijkse werking van een school zo vlot mogelijk te laten verlopen. Vermits het schoolbestuur de verantwoordelijkheid draagt voor het onderwijs dat het inricht, is het autonoom om te bepalen welke leefregels het meest bijdragen tot een ordentelijke onderwijsverstrekking.

Het schoolbestuur heeft wel de verplichting om hierover afdoende te communiceren via het schoolreglement.

Niettegenstaande leerlingen verondersteld worden duidelijk op de hoogte te zijn van de regels waaraan ze zich dienen te houden bij elke les- of gelijkgestelde onderwijsactiviteit, is regelschending niet uitgesloten.

Op dergelijke situaties moet de school adequaat kunnen reageren door ten een aanzien van de leerling in kwestie een aangepaste maatregel te nemen, die tevens een signaalfunctie heeft naar de andere leerlingen.

Die maatregelen kunnen zeer divers zijn en spreiden zich over een continuüm van minimaal tot maximaal ingrijpend, waarbij maximaal gelijk staat met "definitieve uitsluiting".

De school moet steeds voor ogen houden dat indien redelijkerwijs mag worden aannemen dat met een minder zware maatregel dezelfde corrigerende of remediërende effecten bij de leerling worden bereikt, geen zwaardere maatregel hoeft genomen. Het werken volgens een continuüm betekent echter niet dat ingeval van regelschending eerst een lichtere en, bij onvoldoende resultaat, vervolgens een zwaardere maatregel kan worden opgelegd. Dit laatste kan enkel indien zich een nieuw feit van regelschending heeft voorgedaan (cf. principe "niemand kan voor eenzelfde vergrijp tweemaal worden gestraft").

Het begrip "ordemaatregel" wordt, zoals blijkt, niet langer gebruikt. Er is nog enkel sprake van "maatregelen bij schending van leefregels", waarvan er slechts twee het statuut "tuchtmaatregel" hebben, nl. de tijdelijke en de definitieve uitsluiting.

1.4.2. Maatregelen andere dan tuchtmaatregelen

Indien de handelingen van een leerling de leefregels schenden doch zonder een gevaar of ernstige belemmering te vormen voor het normale onderwijsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid van de schoolbevolking of van personen waarmee de leerling in het kader van stage of andere vormen van werkplekleren in contact komt, kunnen er **maatregelen volgen die aan de leerling bepaalde voorzieningen ontzeggen of bepaalde verplichtingen opleggen**. Dit mag in een contractvorm worden gegoten. De school zal hier zelf een concrete invulling aan geven, maar blijft een verplichting tot opvang van de leerling hebben. Het kan dan gaan om, bij wijze van voorbeeld en niet-limitatief, een berisping, een waarschuwing, een strafstudie, een weigering tot deelname aan een facultatieve schoolreis tijdens een vakantie, ...; ook het gedurende maximum één lesdag vervangen van de geplande onderwijsactiviteiten door andere activiteiten is mogelijk (dit kan zich tijdens het schooljaar meermaals voordoen bij nieuwe feiten, doch nooit aaneensluitend). De getroffen maatregel doet geen afbreuk aan de hoedanigheid van regelmatig leerling en aan het daaraan verbonden recht op studiebekrachtiging.

Elkeen die én door het schoolbestuur daartoe gemachtigd is én toezicht uitoefent op de betrokken leerling op de locatie en het tijdstip van de regelschending kan een dergelijke maatregel opleggen. Dit houdt in dat zelfs een personeelslid van een andere school waar de school van inschrijving mee samenwerkt, een personeelslid van een organisator van werkplekleren, een stagementor, een voordrachthouder ... die op de leerling toezicht uitoefent, die machtiging van het schoolbestuur kan krijgen.

Preventieve schorsing

Een fundamenteel verschil is dat een schorsing **geen** tuchtmaatregel is doch een bewarende maatregel met een dubbel doel:

1. na een incident of vergrijp de leerling aan het onderwijsgebeuren onttrekken zodat men opnieuw een sereen en onderwijsvriendelijk klimaat kan worden gecreëerd;
2. de nodige tijdsruimte voorzien om een tuchtonderzoek te voeren en een tuchtdossier samen te stellen, hetgeen impliceert dat vanaf het moment van preventieve schorsing het onderzoek en de dossiersamenstelling geacht worden opgestart te zijn;

De officiële benaming voor schorsing luidt dan ook “**preventieve schorsing**”.

De preventieve schorsing, die op zich geen verplichting is, kan onmiddellijk na de regelschending (dus ook in de loop van de betrokken lesdag) ingaan, zij het na kennisgeving aan de betrokken personen.

Het geldt als een signaal of een indicatie dat een tuchtmaatregel kan volgen. Na het beëindigen van het tuchtonderzoek kan het resultaat evenwel ook zijn dat, om welke reden dan ook, geen tuchtmaatregel wordt genomen. Als er wel tot een tuchtmaatregel wordt beslist, dan zijn er twee alternatieven: ofwel een tijdelijke uitsluiting ofwel een definitieve uitsluiting.

Een preventieve schorsing kan maximaal 10 opeenvolgende lesdagen bestrijken.
(DBSO: 14 opeenvolgende kalenderdagen)

Indien binnen die periode het tuchtonderzoek niet kan worden afgerond en het schoolbestuur dit motiveert aan de betrokken personen, kan deze periode met maximaal 10 opeenvolgende lesdagen worden verlengd.

(DBSO: verlengen met 14 opeenvolgende kalenderdagen)

Een preventieve schorsing kan dus nooit langer dan 20 opeenvolgende lesdagen duren.

(DBSO: een preventieve schorsing kan dus nooit langer dan 28 opeenvolgende kalenderdagen duren.)

Indien de schorsing onmiddellijk ingaat in de loop van de lesdag waarop het omstreden feit plaatsvindt, dan telt die dag als de eerste van het toegelaten maximum.

Het uitputten van dat maximum kan geen alibi zijn om het voeren van het tuchtonderzoek en het samenstellen van het tuchtdossier, vanuit beide partijen bekeken, langer te laten duren dan strikt noodzakelijk om tot de beslissing tot het al dan nemen van een tuchtmaatregel te komen. Zowel voor de betrokken personen als voor de school is het immers belangrijk om, zonder nodeloze vertraging, tot rechtszekerheid te komen.

1.4.3. De tuchtmaatregelen

Indien de **handelingen** (bv. materiële schade, fysieke of verbale agressie, vergaande ordeverstoring) van een leerling de leefregels dermate schenden dat ze **een gevaar of ernstige belemmering vormen voor het normale onderwijsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid** van de schoolbevolking of van personen waarmee de leerling in het kader van stage of andere vormen van werkplekleren in contact komt, dan is een tuchtmaatregel toegelaten. Bij tuchtmaatregelen moet men met diverse modaliteiten en voorwaarden rekening houden, zoals hierna beschreven.

(DBSO: de term 'normale onderwijsgebeuren' wordt als volgt verduidelijkt: (= leren + werken))

Preventieve schorsing versus uitsluiting

Zowel bij schorsing als bij uitsluiting wordt de leerling het recht ontnomen om deel te nemen aan les- en gelijkgestelde onderwijsactiviteiten (met inbegrip van evaluatiebeurten).

Voor duaal leren hebben schorsing en uitsluiting telkens betrekking op zowel de school- als de werkplekcomponent, **het is bijgevolg niet mogelijk om een leerling te schorsen of uit te sluiten voor slechts één component**. Tijdens elke preventieve schorsing of tijdelijke uitsluiting wordt de overeenkomst van de leerling geschorst; als het om een bezoldigde overeenkomst gaat dan moet er voor die periode geen leervergoeding worden betaald. Bij een definitieve uitsluiting wordt de overeenkomst verbroken.

(DBSO: Daarnaast kan een promotor of werkgever een overeenkomst verbreken, zonder dat dit gevolgen hoeft te hebben voor de component leren.)

Zowel bij schorsing als bij uitsluiting beslist de school of de leerling op school aanwezig moet zijn. Is aanwezigheid niet verplicht, dan kunnen de betrokken personen niettemin een opvangvraag stellen: ofwel wordt op die vraag ingegaan en zullen er afspraken rond opvangvoorwaarden worden gemaakt, ofwel wordt de vraag schriftelijk en gemotiveerd geweigerd.

Bij opvang bepaalt de school dus autonoom welke invulling aan deze opvang wordt gegeven (er geldt m.a.w. geen pedagogisch-didactisch verantwoorde opvangverplichting).

(DBSO: Bij ongeoorloofde gedragingen of handelingen tijdens een persoonlijk ontwikkelingstraject (NAFT) ligt dat anders: een organisator kan een jongere in een dergelijk traject schorsen of uitsluiten, ongeacht of dit feit of traject als invulling geldt voor de component leren, de component werkplekleren of beide.)

Tijdelijke uitsluiting

Een tijdelijke uitsluiting omvat minimaal 1 en maximaal 15 opeenvolgende lesdagen (DBSO: 21 opeenvolgende kalenderdagen). Zowel trouwens ook bij preventieve schorsing moet het instellen van een maximumduur voor tijdelijke uitsluiting vrijwaren dat de lesonderbreking geen ernstige nadelige effecten heeft voor de afwerking van het lesprogramma.

Een leerling kan in het schooljaar meer dan eens tijdelijk worden uitgesloten doch enkel indien zich telkens een nieuw feit van regelschending heeft voorgedaan.

“Lesdagen” betekent dat alle dagen die in de betrokken school volgens het vastgelegde organisatiemodel “lesvrij” zijn (vakantie, weekend, ...) buiten beschouwing worden gelaten.

(DBSO: de maximale duur wordt uitgedrukt in “kalenderdagen”, met dien verstande dat enkel de schoolvakanties buiten beschouwing worden gelaten.)

Definitieve uitsluiting

Een beslissing tot definitieve uitsluiting gaat in hetzij onmiddellijk tijdens het schooljaar, hetzij op het einde van het schooljaar (= 31 augustus dan wel, voor opleidingen die dan eindigen, 31 januari).

(DBSO: einde van het schooljaar = 31 augustus.)

Indien de uitsluiting pas op het einde van het schooljaar ingaat, dan heeft ze in de feiten betrekking op het daaropvolgende schooljaar.

Een uitsluiting op het einde van het schooljaar strekt ertoe om, in het belang van de leerling, alsnog de gelegenheid te bieden aan de (eind)examens of proeven van dat schooljaar deel te nemen; de school is er dan wel toegehouden om de leerling tot op het einde van dat schooljaar effectief de lessen te laten bijwonen.

Er zijn twee situaties waarbij een definitieve uitsluiting ook betrekking kan hebben op een andere instelling dan de school waar de leerling is ingeschreven, nl.

- ▶ Indien de regelschending heeft plaatsgevonden in een andere school waarmee de school van inschrijving samenwerkt voor een deel van de onderwijsverstrekking (= lesbijwoning in een andere school).
- ▶ Indien aan de school van inschrijving een centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs verbonden is (= een niet-autonoom centrum).

Er zijn twee situaties waarbij een definitieve uitsluiting ook betrekking kan hebben op een andere instelling dan het CDO waar de leerling is ingeschreven, nl.

- ▶ Indien de regelschending heeft plaatsgevonden in een andere instelling waarmee het CDO van inschrijving samenwerkt voor een deel van de onderwijsverstrekking (= lesbijwoning in een andere instelling).
- ▶ Indien het CDO van inschrijving als niet-autonoom centrum verbonden is aan een voltijds secundaire school.)

Deze uitbreiding van het toepassingsgebied van de definitieve uitsluiting kan pas na overleg tussen de betrokken instellingen.

Definitieve uitsluiting is een mogelijke weigeringsgrond voor (her)inschrijving (omzendbrief SO/2012/01).

TUCHTDOSSIER EN -ONDERZOEK

De volgende regels, inherent aan tuchtrechtspleging, zijn ook binnen het onderwijs van toepassing:

1. De intentie tot een tuchtmaatregel wordt aan de betrokken personen schriftelijk ter kennis gebracht;
2. De betrokken personen alsmede de leerling, eventueel bijgestaan door een **vertrouwenspersoon naar keuze**, worden gehoord;
3. Elke genomen beslissing wordt schriftelijk gemotiveerd; indien het een definitieve uitsluiting behelst dan wordt schriftelijk verwezen worden naar de mogelijkheid tot beroep en naar de overeenkomstige procedure;
4. Elke beslissing wordt schriftelijk meegedeeld aan de betrokken personen voordat de tuchtmaatregel van kracht wordt;
5. Er is geen mogelijkheid om tot collectieve uitsluitingen over te gaan waarbij in één beslissing meerdere leerlingen worden gevat; wanneer bijgevolg een groep leerlingen heeft bijgedragen tot hetzelfde feit, mag dit nimmer tot een collectief tuchtvoorstel leiden (elk tuchtdossier is een individueel dossier);
6. De betrokken personen hebben inzage in het tuchtdossier van de leerling;
7. De tuchtmaatregel moet in overeenstemming zijn met de ernst van de feiten (het zogenaamde redelijkheids- en proportionaliteitsbeginsel);
8. Het tuchtdossier en de tuchtmaatregel zijn niet overdraagbaar naar een andere school.

Deze twee laatste punten verdienen extra aandacht.

Overeenstemming tussen tuchtmaatregel en ernst van de feiten: naast het opleggen van maatregelen op grond van een continuüm, moet met elke uitsluiting omzichtig worden omgesprongen. De uitsluitende school moet namelijk steeds het redelijkheids- en proportionaliteitsbeginsel naleven. Dit betekent dat de tuchtmaatregel de grenzen van de redelijkheid niet mag overschrijden en dat er geen wanverhouding mag bestaan tussen de bewezen feiten en de uitgesproken tuchtmaatregel.

Bijkomend moet bij uitspreken van een definitieve uitsluiting in de laatste maanden van het schooljaar, de uitsluitende school mee in overweging nemen dat deze beslissing een zware hypotheek legt op de studieloopbaan van de betrokken leerling en mogelijks tot een studiejaarverlies zal leiden.

Niet-overdraagbaarheid van tuchtdossier en -maatregel: bij schoolverandering mag de nieuwe school niet “voortbouwen” op een tuchtdossier dat is aangelegd en een tuchtmaatregel die is genomen in de voorgaande school, m.a.w. de leerling moet met een propere lei kunnen starten. Regelschendingen van de leerling in een vorige school kunnen in de nieuwe school nooit op enigerlei wijze in rekening worden gebracht. Dit betekent niet dat de nieuwe school geen weet mag hebben van wat er zich op het vlak van tucht in de vorige school heeft voorgedaan. Indien in de loop van het schooljaar voor een definitief uitgesloten leerling naar een nieuwe school wordt gezocht, dan zal de reden voor de verandering van school trouwens meestal sowieso aan het licht komen.

Tot slot wordt benadrukt dat een uitsluiting nooit implicaties kan hebben voor het eventuele lidmaatschap van de betrokken leerling in de leerlingenraad of de schoolraad.

De bevoegdheid om preventief te schorsen of een tuchtmaatregel te nemen ligt bij de directeur van de school waar de leerling is ingeschreven of zijn afgevaardigde.

Definitieve uitsluiting

Voorafgaand aan de beslissing tot definitieve uitsluiting, moet het advies van de begeleidende klassenraad worden ingewonnen. Gezien het ingrijpend karakter van de definitieve uitsluiting, moet een dergelijke beslissing immers goed worden overwogen en breed worden gedragen. In die klassenraad zetelt overigens, met adviesbevoegdheid, ook een personeelslid van het CLB waar de school mee samenwerkt. Het advies van de klassenraad wordt in het tuchtdossier opgenomen.

Definitieve uitsluiting versus uitschrijving

Indien een definitieve uitsluiting op het einde van het schooljaar ingaat, dan heeft ze in de feiten betrekking op het daaropvolgende schooljaar en komt uitsluiting per definitie neer op uitschrijving uit het leerlingenbestand van de school.

Indien een definitieve uitsluiting in de loop van het schooljaar ingaat, dan blijft de leerling ingeschreven in de school in afwachting dat een andere school wordt gevonden. De uitsluitende school heeft de verantwoordelijkheid om, samen met het CLB waarmee het samenwerkt, de leerling actief bij te staan in het zoeken naar een andere school. “Bijstaan” veronderstelt evenwel dat ook de leerling en zijn ouders initiatief aan de dag moeten leggen tot het vinden van een nieuwe school. Anderzijds moet bij de zoekinspanningen van de uitsluitende school redelijkheid vooropstaan, d.w.z. er dient maximaal rekening te worden gehouden met de criteria “afstand” t.o.v. de verblijfplaats van de leerling, “zelfde onderwijsnet” en “zelfde opleiding”. Het vinden van een school die niet of moeilijk bereikbaar is of het totaal negeren van het beginsel van de vrije onderwijskeuze, kan onmogelijk als een aanvaardbare oplossing worden gezien.

Zelfs indien de definitieve uitsluiting in de loop van het schooljaar ingaat, kan ze in twee situaties uitmonden in uitschrijving, nl.

1. als de betrokken personen blijk geven van manifeste onwil om op het aanbod om van schoolverandering in te gaan. Zoals hoger vermeld moeten ook de betrokken personen voldoende meewerken aan het zoeken naar een nieuwe school. Is er daarentegen zelfs onwil of obstructie in het spel, dan komt dit ondubbelzinnig neer op het schenden van de leerplicht. (DBSO: of van het principe van de regelmatige lesbijwoning). Leerplicht kan niet verengd worden tot louter administratieve inschrijving in een school maar vereist ook

effectieve lesbijwoning. (DBSO: inschrijving is meer dan louter een administratieve handeling want het vereist ook dat de leerling effectief de lessen bijwoont.)

2. vanaf de 10de lesdag (DBSO: kalenderdag) die volgt op de dag dat de definitieve uitsluiting ingaat en alleszins pas nadat een eventueel ingestelde beroepsprocedure is afgerond. Deze uitschrijving kan evenwel uitsluitend voor een leerling die op het moment van de uitschrijving niet meer leerplichtig is.

Een definitief uitgesloten maar (nog) niet uitgeschreven regelmatige leerling komt bij het einde van het schooljaar in aanmerking voor evaluatie en studiebekrachtiging (waaronder ook een oriënteringsattest C wordt verstaan).

Evaluatie kan zowel uitstel van eindbeslissing als beroep tegen een controversiële eindbeslissing met zich brengen. Ook indien de definitief uitgesloten leerling vanaf 1 september daaropvolgend is uitgeschreven, blijft de regeling inzake uitstel van eindbeslissing en de regeling inzake beroep op deze leerling van toepassing.

Er vinden m.a.w. binnen de school onderwijsbehandelingen plaats in de maand september ten aanzien van een leerling die op dat tijdstip als gevolg van uitsluiting al is uitgeschreven. Administratief reglementair hebben die onderwijsbehandelingen echter betrekking op het voorbije schooljaar.

Beroep bij definitieve uitsluiting

De mogelijkheid tot verhaal tegen een definitieve uitsluiting is bij decretaal verplicht.

Het beroep schort de uitvoering van de beslissing tot definitieve uitsluiting evenwel niet op.

Het schoolbestuur beschikt enerzijds over een zekere autonomie, maar is anderzijds onderworpen aan onderstaande bepalingen. Zoals blijkt blijft de beroepsgang een schoolinterne aangelegenheid.

Zowel na de procedure als het functioneren van de beroepscommissie worden echter een aantal criteria van kracht die moeten aantonen dat elk beroep in het teken staat van onafhankelijkheid, neutraliteit en deskundigheid, vertrekkend vanuit de gelijkwaardigheid van beide partijen. Dit moet bijdragen tot de accepteerbaarheid van een beslissing in beroep.

Pas na uitputting van het schoolintern (DBSO: centrumintern) beroep kan de stap naar een bevoegd rechtscollege worden gezet.

De beroepsprocedure is concreet vastgelegd in het schoolreglement maar omvat alleszins de volgende stappen:

1. de betrokken personen stellen het beroep in bij het schoolbestuur door middel van een gedateerd en ondertekend verzoekschrift dat ten minste het voorwerp van het beroep met feitelijke omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren vermeldt; bij deze omschrijving kan men overtuigingsstukken voegen;
2. het beroep wordt behandeld door een beroepscommissie;
3. het resultaat wordt binnen de termijn bepaald in het schoolreglement schriftelijk ter kennis gebracht aan de betrokken personen; zo **deze termijn wordt overschreden, dan is de definitieve uitsluiting van rechtswege nietig.**

Samenstelling beroepscommissie

Het schoolbestuur stelt een beroepscommissie in, waarvan de samenstelling aan de volgende voorwaarden moet beantwoorden:

1. per te behandelen individueel dossier kan de samenstelling verschillen, maar binnen het dossier kan de samenstelling niet meer wijzigen.
2. Elke commissie bestaat uit:
  - a) **interne leden**: zijnde leden van het schoolbestuur of de school waar tot de definitieve uitsluiting werd beslist; de directeur of zijn afgevaardigde die de omstreden beslissing heeft genomen, kan niet in de beroepscommissie zetelen;
  - b) **externe leden**: zijnde leden die niet verbonden zijn aan het schoolbestuur of de school waar tot de definitieve uitsluiting werd beslist; een lid van de ouderraad, de leerlingenraad of - met uitzondering van het personeel - de schoolraad die fungeert binnen de school die uitsluit, behoort tot de externe leden;
  - c) **een voorzitter**: door het schoolbestuur aangeduid onder de externe leden.

Een persoon die vanuit zijn hoedanigheid zowel aan de omschrijving “intern lid” als aan de omschrijving “extern lid” beantwoordt, wordt geacht intern te zijn.

Werking beroepscommissie

Het schoolbestuur bepaalt de werking (waaronder de stemprocedure) van de beroepscommissie, rekening houdend met volgende voorwaarden:

1. elk lid van de beroepscommissie is in principe stemgerechtigd, maar bij stemming moet het aantal stemgerechtigde interne leden en het aantal stemgerechtigde externe leden gelijk zijn (m.a.w. de mogelijkheid bestaat dat het schoolbestuur bepaalde leden aanduidt die niet stemgerechtigd zijn). Bij staking van stemmen (= gelijk aan pro en contra) is de stem van de voorzitter doorslaggevend (cf. werkwijze die ook geldt voor klassenraden);
2. elk lid van de beroepscommissie is onderworpen aan de discretieplicht;
3. een beroepscommissie hoort de betrokken personen en de leerling in kwestie;
4. een beroepscommissie beslist autonoom over de stappen die worden gezet om tot een gefundeerde beslissing te komen. Eén van die stappen kan het horen zijn van een of meer leden van de begeleidende klassenraad die een verplicht advies over de definitieve uitsluiting heeft moeten geven;
5. de werking van de beroepscommissie kan geen afbreuk doen aan de statutaire rechten van de individuele personeelsleden van het onderwijs. Hiermee wordt gealludeerd op de rechten om op bepaalde tijdstippen (bv. schoolvakanties) niet met schoolopdrachten te kunnen worden belast, tenzij dit in het arbeidsreglement van de school uitdrukkelijk is geregeld;
6. een beroepscommissie oordeelt of de genomen beslissing in overeenstemming is met de decretale en reglementaire onderwijsbepalingen en met het schoolreglement.

Het beroep schort de uitvoering van de beslissing tot definitieve uitsluiting niet op.

Resultaat beroepscommissie

De beroepscommissie heeft drie alternatieven:

1. het beroep is onontvankelijk en wordt gemotiveerd afgewezen; dit kan als de termijn voor indiening, vastgelegd in het schoolreglement, wordt overschreden of als het beroep niet voldoet aan de vormvereisten die in het schoolreglement zijn voorzien;
2. de definitieve uitsluiting wordt bevestigd;
3. de definitieve uitsluiting wordt vernietigd.

De beroepscommissie heeft volle bevoegdheid en beslist op grond van inhoudelijke of procedurele aspecten.

Toch draagt het schoolbestuur steeds de verantwoordelijkheid voor de genomen beslissing. Achterliggende reden hiervoor is de algemene erkenningsvoorwaarde dat het schoolbestuur de verantwoordelijkheid opneemt voor het onderwijs dat het inricht (cf. de verantwoordelijkheid voor klassenraadsbeslissingen berust trouwens ook bij het schoolbestuur).

Anderzijds is dit niet onlogisch omdat de beroepscommissie (zoals een klassenraad vanuit het werkgeverschap) door datzelfde schoolbestuur wordt samengesteld.

Opdracht CLB

Conform de regelgeving op de operationele CLB doelstellingen, moet elk CLB een begeleidingstaak opnemen t.a.v. elke leerling die in de loop van het schooljaar wordt geschorst of uitgesloten. Hoewel de leerling ernstig in de fout is gegaan (of, in het geval van schorsing, daarrond sterke vermoedens bestaan), kan hij niet totaal aan zijn lot worden overgelaten met het risico dat hij hervalt. Het CLB moet dan ook actie ondernemen gericht op remediëring, ondersteuning en sensibilisering. De school en het schoolbestuur staan in deze dus niet alleen.

Gegevensoverdracht tussen scholen bij schoolverandering

Een tuchtdossier en tuchtmaatregelen zijn nooit overdraagbaar tussen scholen.

Inzage-, toelichtings- en kopierecht

De betrokken leerling en de betrokken personen hebben recht op inzage in en recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, zoals evaluatiegegevens, die de school verzamelt. Een toelichting bij de inzage kan immers voor meer duidelijkheid bij de gegevens zorgen, eventuele vragen ter verduidelijking kunnen op die manier extra aandacht krijgen.

Als bepaalde gegevens ook een of meer andere leerlingen betreffen en volledige inzage door de betrokken leerling en de betrokken personen afbreuk zou doen aan het recht van die andere leerling(en) op bescherming van hun persoonlijke levenssfeer, kunnen de betrokken leerling en de betrokken personen alleen via een gesprek, gedeeltelijke inzage of rapportage toegang krijgen tot deze gegevens.

Pas na gebruikmaking van het inzage- en toelichtingsrecht kunnen de betrokken leerlingen of de betrokken personen kopierecht uitoefenen. De school dient hen een kopie bezorgen. Elke kopie

moet men persoonlijk en vertrouwelijk behandelen en mag men enkel gebruiken voor de onderwijsloopbaan van de leerling.

Het schoolreglement moet de voorwaarden expliciteren waaronder de betrokken leerling en de betrokken personen dit inzage-, toelichtings- en kopierecht kunnen uitoefenen.

1.4.4. De begeleidende klassenraad

Naast de begeleidende functie heeft de begeleidende klassenraad ook een adviserende taak in het licht van de tuchtrechtspleging.

Zo de tuchtmaatregel de definitieve uitsluiting behelst, dient voorafgaandelijk het advies van de begeleidende klassenraad te worden ingewonnen, ook kan de begeleidende klassenraad zelf een voorstel tot tuchtmaatregel formuleren, bevoegdheid die voor de hand ligt omdat het de begeleidende klassenraad is die de nauwste contacten met de leerlingen onderhoudt.

Bij de daadwerkelijke tuchtrechtspleging dient de begeleidende klassenraad zich steeds beperken tot de feiten die ter discussie staan.

1.5. Het schoolreglement

De procedure orde- en tuchtmaatregelen die in het schoolreglement moet worden opgenomen is voor het (buitengewoon) basisonderwijs gebaseerd op de artikelen 32, 33 en 37/7 t.e.m. 37/6 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997. Voor het (buitengewoon) secundair onderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs is de procedure gebaseerd op de artikelen 111, 112, 123/8 t.e.m. 123/13 van het decreet van 27 mei 2011 aangaande de bekrachtiging van de bepalingen betreffende het secundair onderwijs, gecodificeerd op 17 december 2010 – Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 houdende de codificatie betreffende het secundair onderwijs.

Indien de procedure in het schoolreglement aan de leerlingen een ruimere rechtsbescherming biedt dan de procedure waarin de wet voorziet, dan moet de procedure in het schoolreglement ten volle nageleefd worden.

Wordt de procedure in het schoolreglement niet nageleefd, dan zal dit als een procedurefout opgeworpen worden bij de Raad van State. Het gaat dan om de schending van het principe 'patere legem quam ipse fecisti' (respecteer de wet die gij hebt gemaakt).

Wanneer de procedure niet nageleefd wordt, is de beslissing niet rechtsgeldig tot stand gekomen. Indien dit aangevochten wordt bij de Raad van State, leidt dit tot de nietigverklaring van de genomen beslissing.

2 Algemene inleiding

Welke maatregelen kan men opleggen? (Kort overzicht)

BASISONDERWIJS

Voor het basisonderwijs voorziet de decreetgever in de preventieve schorsing, de tijdelijke en de definitieve uitsluiting.

In het basisonderwijs zijn deze maatregelen **uitzonderlijk**.

Maatregelen van inwendige orde in het (buitengewoon) basisonderwijs (de ordemaatregelen)

In de mate dat deze maatregelen de leerling zijn voordeel van het onderwijs niet ontnemen kan ten aanzien van de leerling een maatregel genomen worden zoals de verwittiging, een nota, een straftaak, een verwijdering uit de les, ...

Preventieve schorsing (buitengewoon) basisonderwijs

De preventieve schorsing wordt nu wettelijk geregeld en is nu zelfs mogelijk in het (buitengewoon) basisonderwijs. Dit is wel een uitzonderlijke maatregel.

Een preventieve schorsing is een **bewarende maatregel** om de leefregels te handhaven en om te kunnen nagaan of een tuchtsanctie aangewezen is. Het is dus een maatregel die men neemt om de rust terug te brengen en om na te gaan of een tuchtsanctie aangewezen is.

Deze maatregel wordt opgelegd door de directeur waar de leerling is ingeschreven, of zijn afgevaardigde.

Het gaat over een maatregel die nog geen uitspraak doet over de fout of schuld in hoofde van de leerling.

De preventieve schorsing ontnemt de leerling zijn recht om de lessen en activiteiten van zijn leerlingengroep te volgen gedurende een bepaalde periode (maximum 5 opeenvolgende schooldagen).

De preventieve schorsing kan slechts eenmaal verlengd worden met dezelfde termijn als die van de eerste preventieve schorsing en dit gebeurt door de directeur of zijn afgevaardigde. Dit is enkel mogelijk mits men dit motiveert en als het tuchtonderzoek door externe factoren, dus factoren buiten de school om, niet binnen die eerste periode kan worden afgerond.

De ouders worden op de hoogte gebracht van de preventieve schorsing.

De preventieve schorsing kan onmiddellijk uitwerking hebben.

In het (buitengewoon) basisonderwijs voorziet de school in opvang, tenzij ze tegenover de ouders motiveert waarom dit niet haalbaar is.

Tuchtmaatregelen

In het (buitengewoon) basisonderwijs zijn er **nog slechts twee tuchtmaatregelen** mogelijk, namelijk: de tijdelijke uitsluiting en de definitieve uitsluiting.

In het (buitengewoon) basisonderwijs worden tuchtmaatregelen slechts in uitzonderlijke gevallen opgelegd.

De tuchtmaatregelen worden opgelegd door de directeur of zijn afgevaardigde.

Tijdelijke uitsluiting

Tijdelijke uitsluiting duurt minimaal 1 schooldag en maximaal 15 opeenvolgende schooldagen.

In het (buitengewoon) basisonderwijs is bij de tijdelijke uitsluiting het advies van de klassenraad vereist.

De school voorziet in opvang tenzij dit niet haalbaar is. En motiveert tegenover de ouders waarom dit niet haalbaar is.

Een nieuwe tijdelijke uitsluiting kan enkel na een nieuw feit.

In het schoolreglement kan een interne beroepsprocedure opgenomen worden. Dit is evenwel geen verplichting meer.

Definitieve uitsluiting

Wordt opgelegd door de directeur of zijn afgevaardigde. Enkel in uitzonderlijke gevallen.

In het (buitengewoon) basisonderwijs houdt een definitieve uitsluiting in dat de gesanctioneerde leerling wordt uitgeschreven op het moment dat hij in een andere school is ingeschreven en uiterlijk één maand, vakantieperiodes tussen 1 september en 30 juni niet inbegrepen, na de schriftelijke kennisgeving.

In afwachting van inschrijving in een andere school mag de gesanctioneerde leerling de lessen en activiteiten van zijn leerlingengroep niet volgen.

Bij de definitieve uitsluiting is het voorafgaand advies van de klassenraad nodig. Deze klassenraad is uitgebreid met een lid van het begeleidende CLB.

De school voorziet in opvang tenzij dit niet haalbaar is, en zij tegenover de ouders motiveert waarom dit niet haalbaar is.

Hiertegen is beroep mogelijk. De beroepscommissie heeft volle bevoegdheid en is ook bevoegd om haar beslissing in de plaats te stellen van die van de steller van de tuchtbeslissing.

Het resultaat van het beroep wordt aan de ouders gemotiveerd en schriftelijk ter kennis gebracht binnen de vervaltermijn die in het schoolreglement bepaald is. En de beroepsmogelijkheid moet vermeld worden. **Bij overschrijding van deze vervaltermijn is de bestreden definitieve uitsluiting van rechtswege nietig.**

SECUNDAIR ONDERWIJS

Maatregelen bij schending van leefregels in het (buitengewoon) secundair onderwijs

Er is sprake van maatregelen bij schending van leefregels i.p.v. orde- en tuchtreglement.

Ook is er sprake van leefregels die de goede werking en het ordentelijke verloop van het onderwijsgebeuren veilig moeten stellen.

Leerlingen schenden die regels. Die schendingen verschillen naar intensiteit en frequentie. Bij schending van de regels moet de instelling passende en juridisch onderbouwde maatregelen kunnen nemen die corrigerend zijn ten aanzien van de leerling die de overtreding begaat en tegelijk een signaalfunctie hebben ten aanzien van de andere leerlingen.

Bij schending van de leefregels waarvoor tuchtmaatregelen niet echt nodig zijn, kan men andere maatregelen nemen die de leerling bepaalde voorzieningen ontzeggen of bepaalde verplichtingen opleggen.

Die maatregelen ontslaan de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs niet van de plicht om de leerling op te vangen en kunnen niet raken aan het recht van studiebekrachtiging. Ze kunnen onder meer, wel inhouden dat **voor maximum één lesdag, eventueel herhaald maar niet aansluitend, het bijwonen van de gebruikelijke lessen of gelijkgestelde activiteiten door andere activiteiten wordt vervangen.**

Bij schending van leefregels kan iedereen die daartoe gemachtigd is aan de leerling andere maatregelen dan tuchtmaatregelen opleggen, op een locatie waar hij toezicht op de leerling uitoefent.

Dit betekent dat een persoon van een andere school waarmee de school van inschrijving samenwerkt, een personeelslid van een organisator van werkplekklaren, een voordrachthouder of elke andere derde die toezicht op de leerling uitoefent, deze machtiging van het school- of centrumbestuur kan krijgen.

De hier beoogde maatregelen gaan verder dan een waarschuwing, berisping of blaam en komen in het vizier wanneer dat soort pogingen om de leerling tot de orde te roepen, niet het gewenste resultaat hebben. Deze maatregelen zijn tastbaar, maar zijn niet als tuchtmaatregel te catalogeren en leiden niet tot het samenstellen van een tuchtdossier.

Het ontzeggen van bepaalde voorzieningen zoals een verbod om deel te nemen aan een facultatieve reis die in een vakantieperiode wordt georganiseerd, of het opleggen van bepaalde verplichtingen zoals een verplichte studie na of tussen de lessen of nog de verwijdering gedurende enkele uren – maximum van één lesdag en eventueel herhaald – uit de lessen voor alternatieve schoolopdrachten is ook mogelijk.

Deze maatregelen sluiten niet uit dat de school de uitsluiting van activiteiten of het opleggen van bepaalde verplichtingen in een contractvorm giet.

Voor zover de school geen tuchtmaatregelen overweegt, kan men de leerling niet gedurende verschillende volledige (aaneensluitende) dagen weren uit de lessen of uitsluiten van gelijkgestelde

activiteiten zoals activiteiten extra muros, leerlingenstages, examens en toetsen, omdat hij daardoor wel in het meest fundamentele recht op onderwijs kan worden geraakt.

Bij het nemen van een maatregel ten aanzien van een leerling die de leefregels heeft geschonden, zal voor de onderwijsverstrekker steeds het principe vooropstaan dat een minder ingrijpende maatregel voorgaat op een meer ingrijpende maatregel als men redelijkerwijs mag veronderstellen dat men daardoor dezelfde remediërende of corrigerende effecten bij de leerling bereikt.

De reden hiervoor is dat de school bij het uitvoeren van een sanctioneringsbeleid ten aanzien van leerlingen die de leefregels schenden, steeds het belang van de onderwijsloopbaan van leerlingen moet blijven vooropstellen.

Dit betekent dat de maatregelen die men neemt steeds in verhouding moeten staan tot de gepleegde feiten en dat men in principe een zwaardere maatregel enkel kan nemen nadat met een lichtere maatregel bij een vorig feit geen aantoonbaar effect werd bereikt.

Onderwijsverstrekkers kiezen daarbij een maatregel die past binnen een continuüm gaande van de lichtste maatregel tot de zwaarste sanctie, met name de definitieve uitsluiting. Die uitsluiting zal men bijgevolg slechts in zeer uitzonderlijke gevallen als maatregel, en zeker als eerste maatregel, nemen.

Preventieve schorsing (buitengewoon) secundair onderwijs

De preventieve schorsing wordt nu wettelijk geregeld. Er wordt een maximumtermijn voorzien.

De preventieve schorsing is een bewarende maatregel met een dubbel doel:

1. na een incident of vergrijp de leerling aan het onderwijsgebeuren onttrekken zodat opnieuw een sereen en onderwijsvriendelijk klimaat kan worden gecreëerd;
2. de nodige tijdsruimte voorzien om een tuchtonderzoek te voeren en een tuchtdossier samen te stellen, hetgeen impliceert dat vanaf het moment van preventieve schorsing het onderzoek en de dossiersamenstelling geacht worden opgestart te zijn.

Indien de preventieve schorsing in de loop van de schooldag wordt opgelegd, mag dit niet tot gevolg hebben dat de leerling zonder gepaste opvang voor de rest van die schooldag de toegang tot de school wordt ontzegd.

De preventieve schorsing kan maximaal 10 opeenvolgende lesdagen duren. (DBSO: 14 kalenderdagen).

Indien binnen die periode het tuchtonderzoek niet kan worden afgerond omwille van externe factoren, dan kan het schoolbestuur (Raad van Bestuur, bij delegatie de algemeen directeur, bij delegatie de directeur van de school) mits motivering deze periode met maximaal 10 opeenvolgende kalenderdagen verlengen. (DBSO: 14 kalenderdagen).

Preventieve schorsing houdt tevens in dat in voorkomend geval van rechtswege en met onmiddellijke ingang elke overeenkomst, ongeacht zijn vorm, waarop leren op een werkplek voor de betrokken leerling is gebaseerd, wordt geschorst.

Tuchtmaatregelen

In het (buitengewoon) secundair onderwijs zijn er **nog slechts twee tuchtmaatregelen** mogelijk, namelijk: de tijdelijke uitsluiting en de definitieve uitsluiting.

In het **(buitengewoon) secundair onderwijs** worden tuchtmaatregelen genomen als de handelingen van een leerling de leefregels van de school zodanig schenden dat ze een gevaar of een ernstige belemmering vormen voor het normale onderwijs- of vormingsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid van een of meer leden van de schoolpopulatie of van personen met wie de leerling in het kader van werkplekieren of een leerlingenstage in contact komt.

De uitwerking van een tuchtsanctie kan voortaan ook verder strekken dan de eigen school van de leerling, met name in geval van samenwerking met andere scholen en in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Tuchtmaatregelen hebben ook een invloed op het werkplekieren.

Tijdelijke uitsluiting

Dit is een tuchtsanctie die inhoudt dat de gesanctioneerde leerling gedurende een bepaalde periode (minimum 1 – maximum 15 opeenvolgende lesdagen) de lessen en activiteiten van zijn leerlingengroep niet mag volgen/ gedurende een wettelijk bepaalde termijn het geheel van de vorming niet effectief en regelmatig mag volgen.

In het **(buitengewoon) secundair onderwijs** bepaalt de school of de leerling aanwezig moet zijn of niet. Ouders kunnen opvang vragen. Indien opvang niet haalbaar is, moet de school hen gemotiveerd en schriftelijk meedelen waarom dit niet haalbaar is. Gaat de school wel in op de vraag naar opvang, dan maakt ze afspraken over de opvangvoorwaarden.

Tijdelijke uitsluiting houdt tevens in dat in voorkomend geval van rechtswege en met onmiddellijke ingang elke overeenkomst, ongeacht zijn vorm, waarop leren op een werkplek voor de betrokken leerling is gebaseerd, wordt geschorst.

Een nieuwe tijdelijke uitsluiting kan enkel na een nieuw feit.

In het (buitengewoon) secundair onderwijs kan de tijdelijke uitsluiting nooit implicaties hebben voor het eventuele lidmaatschap van de betrokken leerling in de leerlingenraad of de schoolraad.

Definitieve uitsluiting

In het **(buitengewoon) secundair onderwijs** wordt bij de definitieve uitsluiting de leerling het recht ontnomen om vanaf een bepaalde datum het geheel van de vorming effectief en regelmatig in de school te volgen.

Als de school samenwerkt met een andere school voor het verstrekken van een deel van de vorming en als de schending van de leefregels zich heeft voorgedaan in die andere school, dan moet men bij beslissing tot definitieve uitsluiting en na overleg met de andere school bepalen of die uitsluiting ook betrekking heeft op die andere school.

Definitieve uitsluiting houdt tevens in dat in voorkomend geval van rechtswege en van zodra blijkt dat ofwel geen ontvankelijk beroep is ingesteld ofwel de uitsluiting in beroep wordt bevestigd, een einde wordt gesteld aan elke overeenkomst, ongeacht zijn vorm, waarop leren op een werkplek voor de betrokken leerling is gebaseerd. Definitieve uitsluiting waarvoor een ontvankelijk beroep loopt, houdt tevens in dat in voorkomend geval van rechtswege en met onmiddellijke ingang elke overeenkomst, ongeacht zijn vorm, waarop leren op een werkplek voor de betrokken leerling is gebaseerd, wordt geschorst.

Bij de definitieve uitsluiting moet men het advies van de klassenraad inwinnen. In die klassenraad zetelt, met adviesbevoegdheid, een **personeelslid van het begeleidend centrum voor leerlingenbegeleiding.**

Het **advies van de klassenraad** wordt in het **tuchtdossier** opgenomen.

Een definitieve uitsluiting gaat in ofwel onmiddellijk, ofwel op 31 augustus van het lopende schooljaar. Een definitieve uitsluiting op 31 augustus impliceert uitschrijving.

Als de definitieve uitsluiting ingaat voor 31 augustus van het lopende schooljaar, dan blijft de leerling ingeschreven tot op het ogenblik van inschrijving in een andere school. Tenzij bij manifeste onwil van de betrokkenen om in te gaan op het aanbod van verandering van school, ook kan een meerderjarige leerling vanaf de 10de lesdag volgend op de dag dat de definitieve uitsluiting ingaat uitgeschreven worden.

Terwijl de inschrijving doorloopt heeft de school samen met het CLB de verantwoordelijkheid om de leerling actief bij te staan in het zoeken naar een andere school. Bij die zoekinspanningen zal men rekening houden met het criterium afstand ten opzichte van de verblijfplaats van de leerling en zal men zich in eerste instantie op hetzelfde onderwijsnet richten en op dezelfde opleiding als die waaruit de leerling komt.

Zolang de leerling niet effectief is uitgeschreven, blijft hij een regelmatige leerling waarover de delibererende klassenraad op het einde van het schooljaar moet oordelen met het oog op de studiebekrachtiging.

De school bepaalt of de leerling al dan niet op school aanwezig moet zijn.

Indien de aanwezigheid niet verplicht is, kunnen de ouders een gemotiveerde vraag tot opvang indienen. Als de school hierop ingaat, maakt ze afspraken over de opvangvoorwaarden. De weigering moet schriftelijk gemotiveerd worden tegenover de betrokken personen.

Hiertegen is intern beroep mogelijk. Het grote verschil met vroeger is dat de decreetgever in verband met de beroepsprocedure nu een groot aantal wettelijke verplichtingen opgelegd heeft.

Vooraleer de directeur in het buitengewoon onderwijs de tuchtmaatregel 'definitieve uitsluiting' toepast zal hij rekening moeten houden met de individuele hulpvraag van de onhandelbare leerling. Het onhandelbare gedrag is namelijk vaak een signaal voor een achterliggende problematiek en het inschakelen van hulpverlening is in veel gevallen een betere oplossing dan het definitief verwijderen uit de school. Gelet op feit dat ingevolge het M-decreet men in het gewoon secundair ook geconfronteerd wordt met gelijkaardige problematieken, moet ook daar eerst hulpverlening ingeschakeld worden in gelijkaardige gevallen.

Maar als de situatie onhoudbaar wordt voor de medeleerlingen (als zij bv. te zwaar lijden onder het constante agressieve gedrag van die leerling) en als opname in een instelling niet meteen kan, dan kan men de leerling definitief uitsluiten.

3. Klachten uit het verleden

Hieronder belichten we de meest voorkomende klachten in verband met de procedure orde- en tuchtmaatregelen.

Wanneer een leerling en/of de ouders een beroep indienen of een rechtszaak inspannen, worden dikwijls de **volgende schendingen opgeworpen**:

- De procedure zoals bepaald in het schoolreglement werd niet gerespecteerd.
- De **rechten van verdediging** werden geschonden:
  - * De ouders en de leerling, evt. vertrouwenspersoon, werden niet voorafgaandelijk uitgenodigd voor een gesprek over de problemen.
  - * De ouders en hun vertrouwenspersoon hebben vooraleer de tuchtmaatregel genomen werd geen inzage in het tuchtdossier gekregen. Er wordt helemaal geen inzage verleend in het tuchtdossier.
  - * De ouders worden pas na het ingaan van de tuchtmaatregel schriftelijk op de hoogte gebracht van de genomen beslissing.
  - * De ouders worden vóór het ingaan van de tuchtmaatregel niet schriftelijk op de hoogte gebracht van de genomen beslissing en de datum waarop de beslissing ingaat wordt niet vermeld.
  - * De ouders worden slechts mondeling op de hoogte gebracht van de definitieve uitsluiting. Deze beslissing moet niet aangetekend verstuurd worden. Verzending via de gewone post kan evenwel problemen scheppen omdat de procedurele waarborgen dan ontbreken.
  - * De straf is pedagogisch niet verantwoord en ze is ook niet in overeenstemming met de ernst van de feiten. M.a.w. de straf staat niet in verhouding tot de feiten waarop ze betrekking heeft.
  - * **De beslissing is niet gemotiveerd.**
- De opgelegde straf werd onrechtmatig toegekend.
- Bij definitieve uitsluiting werd het **advies van de begeleidende klassenraad niet ingewonnen, of werd de begeleidende klassenraad niet uitgebreid met een CLB vertegenwoordiger** of werd de beslissing door de begeleidende klassenraad i.p.v. de directeur genomen.
- De reden waarom tot de definitieve uitsluiting besloten werd, wordt niet vermeld. Er wordt niet aangegeven waarom het gedrag van de leerling de leefregels zodanig schenden dat ze een gevaar of ernstige belemmering vormen voor het normale onderwijs- of vormingsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid van de school- of centrumpopulatie.
- Bij zware overtredingen wordt niet verwezen naar de overeenkomstige bepalingen in het schoolreglement.
- De school zoekt niet naar een andere school voor de leerling die tijdens het schooljaar definitief verwijderd werd (voor het secundair onderwijs is dit een verplichting).
- De mogelijkheden om in beroep te gaan werden niet vermeld.

4. Belangrijke aandachtspunten

Het decreet houdende diverse maatregelen betreffende de rechtspositie van leerlingen in het basisonderwijs en secundair onderwijs en betreffende de participatie op school (rechtspositiedecreet) heeft een aantal aanvullingen en verfijningen aan het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 aangebracht die geïnspireerd zijn op de regelingen voor het secundair onderwijs.

Voor het secundair onderwijs is het pakket maatregelen meer divers, als gevolg van de structuur, de organisatie en de doelgroep van het secundair onderwijs waardoor rechtsbeschermende aangelegenheden meer nadrukkelijk op het voorplan komen.

De procedure in verband met de maatregelen van inwendige orde (basisonderwijs), andere maatregelen dan tuchtmaatregelen (secundair onderwijs) - in het model schoolreglement wordt het begrip 'ordemaatregelen' nog steeds gebruikt - en de tuchtmaatregelen moeten in het schoolreglement vermeld worden.

Opdat leerlingen (ouders) gebonden zouden zijn door deze maatregelen, moet het schoolreglement **ondertekend** worden. Anders zouden de betrokkenen (de leerling/de ouders) kunnen opwerpen dat ze deze maatregelen en de gevolgen bij schending van de leefregels niet kenden.

In het (buitengewoon) basisonderwijs zijn het steeds de **ouders** die het schoolreglement ondertekenen. In het (buitengewoon) secundair onderwijs ondertekenen de **ouders** het schoolreglement zolang **hun kind minderjarig** is. **De leerling ondertekent zelf** het schoolreglement van zodra hij **meerderjarig** wordt.

Zowel in het (buitengewoon) basisonderwijs als het (buitengewoon) secundair onderwijs moet de procedure zoals die in het schoolreglement beschreven staat volledig nageleefd worden.

Indien een leerling gedurende langere tijd een gedrag vertoont dat niet door de beugel kan, moet de school de ouders hierover schriftelijk inlichten. Dit vloeit voort uit de communicatieplicht van scholen.

Vaak wordt er aan de ouders geen of onvoldoende informatie verstrekt over de houding van hun kind.

4.1. Basisonderwijs en buitengewoon basisonderwijs

De procedure zoals in het schoolreglement beschreven moet volledig nageleefd worden.

4.1.1. Maatregelen van inwendige orde

Men kan ten aanzien van een leerling een maatregel nemen in de vorm van een verwittiging, een nota, een straftaak, een verwijdering uit de les, e.d., voor zover deze maatregelen de leerling zijn voordeel van het onderwijs niet ontnemen.

Preventieve schorsing

Preventieve schorsing is een uitzonderlijke maatregel die krachtens het decreet rechtspositie van de leerlingen nu ook mogelijk is in het basisonderwijs en buitengewoon basisonderwijs, omdat de school op een gemotiveerde wijze kan afwijken van de verplichting om een leerling op te vangen.

De leerling mag gedurende **max. vijf opeenvolgende schooldagen** de lessen en de activiteiten van zijn leerlingengroep niet volgen.

De directeur kan deze periode eenmaal verlengen met maximaal vijf opeenvolgende schooldagen indien men er door externe factoren niet in slaagt het tuchtonderzoek binnen die eerste periode af te ronden.

De ouders worden op de hoogte gebracht van de preventieve schorsing. **De preventieve schorsing kan onmiddellijk uitwerking hebben.**

De school voorziet in opvang, tenzij ze tegenover de ouders motiveert waarom dit niet haalbaar is.

Als de preventieve schorsing in de loop van de schooldag wordt opgelegd, mag dit niet tot gevolg hebben dat de leerling zonder gepaste opvang voor de rest van die schooldag de toegang tot de school wordt ontzegd.

4.1.2. Tuchtmaatregelen

4.1.2.1. De tijdelijke uitsluiting

De leerling mag **minimaal één schooldag en maximaal vijftien opeenvolgende schooldagen** de lessen en activiteiten van zijn leerlingengroep niet volgen.

Een nieuwe tijdelijke uitsluiting kan enkel na een nieuw feit.

Bij de tijdelijke uitsluiting is het advies van de klassenraad vereist.

De school voorziet in opvang tenzij dit niet haalbaar is, en motiveert tegenover de ouders waarom dit niet haalbaar is.

De school kan een interne beroepsprocedure voorzien, maar dit is geen verplichting.

4.1.2.2. De definitieve uitsluiting

Een definitieve uitsluiting is een tuchtstraf die inhoudt dat de gestrafte leerling wordt uitgeschreven op het moment dat hij in een andere school is ingeschreven en uiterlijk één maand, vakantieperiodes tussen 1 september en 30 juni niet inbegrepen, na de schriftelijke kennisgeving.

Bij de definitieve uitsluiting is het voorafgaand advies van de klassenraad nodig. Deze klassenraad is uitgebreid met een lid van het begeleidende CLB.

De school voorziet in opvang tenzij dit niet haalbaar is, en deelt dit gemotiveerd aan de ouders mee.

Tijdelijke en definitieve uitsluiting kan men enkel doorvoeren mits men de volgende principes naleeft:

- 1° het voorafgaandelijk advies van de klassenraad moet worden ingewonnen. In geval van een definitieve uitsluiting moet de klassenraad uitgebreid worden met een vertegenwoordiger van het CLB die een adviserende stem heeft;
- 2° de intentie tot een tuchtmaatregel wordt aan de ouders schriftelijk ter kennis gebracht;
- 3° de ouders en de leerling hebben inzage in het tuchtdossier van de leerling, met inbegrip van het advies van de klassenraad, en worden gehoord, eventueel **bijgestaan door een vertrouwenspersoon**;
- 4° de tuchtstraf moet in overeenstemming zijn met de ernst van de feiten;
- 5° de genomen beslissing wordt schriftelijk gemotiveerd en ter kennis gebracht aan de ouders van de betrokken leerling. De school verwijst in de kennisgeving naar de mogelijkheid tot het instellen van het beroep en neemt de bepalingen uit het schoolreglement die hier betrekking op hebben, op in die kennisgeving.

Bij een tijdelijke uitsluiting kan de school in een interne beroepsprocedure voorzien, maar dit is geen verplichting. Indien er een interne beroepsprocedure voorzien wordt, dan moet die in de kennisgevingsbrief tijdelijke uitsluiting meegedeeld worden aan de ouders.

Bij een definitieve uitsluiting moet de **beroepsprocedure** aan de betrokken leerling en de ouders meegedeeld worden.

Een uitgesloten leerling moet gedurende maximum één maand opgevangen worden op school, tenzij dit niet haalbaar is; in dat geval moet de school dit schriftelijk aan de ouders meedelen.

Is een uitgesloten leerling een maand na de schriftelijke kennisgeving nog niet in een nieuwe school ingeschreven, dan is de oude school niet langer verantwoordelijk voor de opvang van deze leerling. Het zijn uiteindelijk de ouders die erop moeten toezien dat hun kind aan de leerplicht voldoet.

Een leerling die uit de school verwijderd werd, kan het lopende, het vorige of het daaraan voorafgaande schooljaar door de school geweigerd worden.

Schema: Tuchtprocedure (buitengewoon) basisonderwijs

4.2. Secundair onderwijs en buitengewoon secundair onderwijs

De procedure zoals die in het schoolreglement beschreven staat, moet volledig nageleefd worden.

Opdat leerlingen (ouders) gebonden zouden zijn door het orde- en tuchtreglement moet het [schoolreglement ondertekend](#) worden.

Zolang de leerling minderjarig is, wordt het schoolreglement ondertekend door de ouders. Een minderjarig kind moet op juridisch vlak door zijn ouder(s) vertegenwoordigd en bijgestaan worden.

Zodra de leerling meerderjarig is ondertekent hij/zij zelf het schoolreglement. Bij verlengde minderjarigheid blijven de ouders verantwoordelijk en ondertekenen zij het schoolreglement.

De rechtspositie van meerderjarige leerlingen verschilt in wezen van die van de minderjarigen door het feit dat meerderjarigen zelf hun rechten kunnen doen gelden. Ouders hebben geen gezagsrecht over hun meerderjarige kinderen. Juridisch zijn niet langer de ouders, maar de [meerderjarige leerlingen](#) zelf de [rechtstreekse contactpersonen](#). Zij dragen de volle verantwoordelijkheid voor hun daden en hun opties en moeten bepaalde verplichtingen nakomen die voorheen op de schouders van de ouders rustten.

In de praktijk gebeurt het vaak dat scholen zich nog tot de ouders richten als de leerling ondertussen meerderjarig geworden is. Dit kan enkel als de meerderjarige leerling daarmee akkoord gaat. De meerderjarige leerling moet hiervoor schriftelijke toestemming geven.

Gaat de meerderjarige leerling er niet mee akkoord dat zijn ouders op de hoogte gebracht worden van de tegen hem genomen maatregelen, dan mag de school deze informatie niet aan de ouders meedelen. Dit zou neerkomen op een schending van de privacy van de meerderjarige leerling.

Indien een minderjarige gedurende langere tijd een gedrag vertoont dat niet door de beugel kan, dan moet de school de ouders schriftelijk hierover inlichten. Vaak wordt er aan de ouders geen of onvoldoende informatie verstrekt over de houding van hun kind.

4.2.1. Maatregelen andere dan tuchtmaatregelen

Indien de handelingen van een leerling de leefregels schenden maar geen gevaar of ernstige belemmering vormen voor het normale onderwijsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid van de schoolbevolking of van personen met wie de leerling in het kader van stage of andere vormen van werkplekleren in contact komt, kunnen er volgens de decreetgever maatregelen volgen die de betrokken leerling bepaalde voorzieningen ontzeggen of bepaalde verplichtingen opleggen. Men kan dit in contractvorm gieten.

Bijvoorbeeld: berisping, waarschuwing, strafstudie, verbod om deel te nemen aan een facultatieve schoolreis tijdens een vakantie, gedurende maximum één lesdag de geplande onderwijsactiviteiten vervangen door andere activiteiten.

Er is sprake van leefregels die de goede werking en het ordentelijke verloop van het onderwijsgebeuren veilig moeten stellen.

Leerlingen schenden die regels. Die schending kan verschillen naar intensiteit en frequentie. Bij schending van de regels moet de instelling passende en juridisch onderbouwde maatregelen kunnen nemen die corrigerend zijn ten aanzien van de leerling die de overtreding begaat en tegelijk een signaalfunctie vervullen ten aanzien van de andere leerlingen.

Bij schending van de leefregels waarvoor tuchtmaatregelen niet echt nodig zijn, kan men andere maatregelen nemen die de leerling bepaalde voorzieningen onttrekken of bepaalde verplichtingen opleggen.

Die maatregelen ontslaan de school of het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs niet van de plicht om de leerling op te vangen en kunnen niet raken aan het recht op studiebekrachtiging. Ze kunnen, onder meer, wel inhouden dat men voor maximum één lesdag, eventueel herhaald maar niet aansluitend, het bijwonen van de gebruikelijke lessen of gelijkgestelde activiteiten door andere activiteiten vervangt.

Bij het nemen van een maatregel ten aanzien van een leerling die de leefregels heeft geschonden, zal voor de onderwijsverstrekker steeds het principe vooropstaan dat een minder ingrijpende maatregel voorgaat op een meer ingrijpende maatregel als men redelijkerwijs mag veronderstellen dat men daarmee dezelfde remediërende of corrigerende effecten bij de leerling bereikt.

De hier beoogde maatregelen reiken verder dan een waarschuwing, berisping of blaam en komen in het vizier wanneer dat soort pogingen om de leerling tot de orde te roepen niet het gewenste resultaat heeft.

Deze maatregelen zijn tastbaar, maar zijn niet als tuchtmaatregelen te catalogeren en leiden niet tot het samenstellen van een tuchtdossier.

Het onttrekken van bepaalde voorzieningen zoals een verbod om deel te nemen aan een facultatieve reis die in een vakantieperiode wordt georganiseerd, of het opleggen van bepaalde verplichtingen zoals een verplichte studie na of tussen de lessen of nog de verwijdering gedurende enkele uren – maximum van één lesdag en eventueel herhaald, maar niet aansluitend – uit de lessen voor alternatieve schoolopdrachten is ook mogelijk.

In het secundair onderwijs is de volgende maatregel mogelijk, die niet meer als een tuchtmaatregel beschouwd wordt: de leerling mag gedurende maximum één lesdag en eventueel herhaald, maar niet aansluitend, de gebruikelijke lessen of gelijkgestelde activiteiten niet volgen en moet tijdens deze periode alternatieve schoolopdrachten uitvoeren.

Deze maatregelen sluiten niet uit dat de school de uitsluiting van activiteiten of het opleggen van bepaalde verplichtingen in een contractvorm giet.

Voor zover de school geen tuchtmaatregelen overweegt, kan ze de leerling niet gedurende verschillende volledige (aaneensluitende) dagen uit de lessen weren of van gelijkgestelde activiteiten (zoals activiteiten extra muros, leerlingenstages, examens en toetsen) uitsluiten, omdat hij daardoor wel in het meest fundamentele recht op onderwijs kan worden geraakt.

Iedereen die daartoe door het school- of centrumbestuur is gemachtigd, is bevoegd om een leerling andere dan tuchtmaatregelen op te leggen bij schending van leefregels waaraan de leerling op grond

van het school- of centrumreglement onderworpen is, op een locatie waar hij toezicht op de leerlingen uitoefent.

Dit houdt in dat een persoon van een andere school waarmee de school van inschrijving samenwerkt, een personeelslid van een organisator van werkplekieren, een voordrachthouder of elke andere derde die op de leerling toezicht uitoefent, deze machtiging van het school- of centrumbestuur kan krijgen.

Preventieve schorsing

De bevoegdheid om een preventieve schorsing op te leggen ligt bij de directeur waar de leerling is ingeschreven, of zijn afgevaardigde.

Dit is een bewarende maatregel die tot doel heeft na een incident of vergrijp de leerling aan het onderwijsgebeuren te onttrekken zodat opnieuw een sereen en onderwijsvriendelijk klimaat kan worden gecreëerd. Deze maatregel biedt de nodige tijdsruimte om een tuchtonderzoek te voeren en een tuchtdossier samen te stellen.

Bijgevolg impliceert dit dat vanaf het moment van de preventieve schorsing het onderzoek en het samenstellen van het dossier geacht worden opgestart te zijn.

Bij deze maatregel wordt de leerling het recht ontnomen om in de loop van het schooljaar het geheel van de vorming werkelijk en regelmatig te volgen, gedurende een periode van, naargelang van het geval, maximaal tien opeenvolgende lesdagen in de school.

Mits men dit tegenover de betrokken personen motiveert, kan men deze periode eenmaal met maximaal tien opeenvolgende lesdagen verlengen, indien men er door externe factoren niet in slaagt het tuchtonderzoek binnen die eerste periode af te ronden. Een preventieve schorsing kan dus nooit langer dan 20 opeenvolgende lesdagen duren.

(DBSO: de preventieve schorsing duurt max. 14 kalenderdagen. Deze periode kan eenmaal verlengd worden.)

De ouders worden ingelicht over de preventieve schorsing.

De preventieve schorsing kan onmiddellijk uitwerking hebben (dus ook in de loop van de betrokken lesdag, die dag telt dan als de eerste lesdag/kalenderdag van het toegelaten maximum).

De school bepaalt of de leerling aanwezig moet zijn of niet. Ouders kunnen opvang vragen. Indien opvang niet haalbaar is, moet de school gemotiveerd en schriftelijk aan de ouders meedelen waarom dit niet haalbaar is.

Bij opvang bepaalt de school dus autonoom welke invulling aan deze opvang wordt gegeven (er geldt m.a.w. geen pedagogisch-didactisch verantwoorde opvangverplichting).

4.2.2. Tuchtmaatregelen

Er zijn **slechts twee tuchtmaatregelen** meer mogelijk, namelijk: de tijdelijke uitsluiting en de definitieve uitsluiting.

Een definitieve uitsluiting ontnemt de leerling het recht om vanaf een bepaalde datum het geheel van de vorming werkelijk en regelmatig verder te volgen in de school.

Bij de definitieve uitsluiting moet men het advies van de klassenraad inwinnen. In die klassenraad zetelt, met adviesbevoegdheid, een **personeelslid van het begeleidend centrum voor leerlingenbegeleiding**.

Het **advies van de klassenraad** wordt in het **tuchtdossier** opgenomen.

De definitieve uitsluiting kan onmiddellijk ingaan na de schriftelijke kennisgeving tijdens het schooljaar en uiterlijk op 31 augustus.

Bij definitieve uitsluiting kan de school de leerling in twee gevallen tijdens het schooljaar uitschrijven.

- De meerderjarige leerling kan vanaf de 10de lesdag volgend op de dag dat de definitieve uitsluiting ingaat uitgeschreven worden.
- Bij manifeste onwil van de betrokkenen om in te gaan op het aanbod van verandering van school/CDO.

Bij het zoeken naar een andere school moet de school rekening houden met de keuze voor hetzelfde onderwijsnet, dezelfde opleiding en de bereikbaarheid (de afstand).

Bij definitieve uitsluiting wordt schriftelijk gewezen op de mogelijkheid om in beroep te gaan, met vermelding van de overeenkomstige procedure, ofwel door de bepalingen in de brief op te nemen ofwel een kopie van de desbetreffende bepalingen van het schoolreglement als bijlage bij de brief te voegen.

Het schoolreglement beschrijft de procedure die de school bij tuchtmaatregelen moet volgen. De school moet de procedure volgens haar eigen reglement toepassen.

Deze procedure moet overeenstemmen met een aantal **bij decreet vastgelegde principes**:

- 1° de intentie tot een tuchtmaatregel wordt schriftelijk aan de ouders ter kennis gebracht;
- 2° de betrokken personen, evenals de leerling, eventueel **bijgestaan door een vertrouwenspersoon**, worden gehoord;
- 3° elke genomen beslissing wordt schriftelijk gemotiveerd; bij definitieve uitsluiting wordt schriftelijk verwezen naar de mogelijkheid om in beroep te gaan, met de overeenkomstige procedure;
- 4° voordat de tuchtmaatregel van kracht wordt, wordt elke beslissing schriftelijk aan de betrokken personen ter kennis gebracht;
- 5° er is geen mogelijkheid om tot collectieve uitsluitingen over te gaan waarbij in één beslissing meerdere leerlingen worden gevat;
- 6° de tuchtstraf moet overeenstemmen met de ernst van de feiten;
- 7° de betrokken personen hebben inzage in het tuchtdossier van de leerling;
- 8° het tuchtdossier en de tuchtmaatregel zijn niet overdraagbaar naar een andere onderwijsinstelling.

Tuchtmaatregelen neemt men slechts als minder ingrijpende maatregelen geen remediërende of corrigerende effecten bij de leerling gehad hebben.

Men moet ervoor kiezen om eerst minder ingrijpende maatregelen op te leggen, tenzij men weet dat men hiermee geen remediërende of corrigerende effecten bij de leerling bereikt.

Wanneer men tuchtmaatregelen neemt, moet men een **tuchtdossier** aanleggen.

Het tuchtdossier omvat o.a. de volgende documenten (hieronder volgt een niet-limitatieve opsomming):

- feitenrelaas: schriftelijke documenten die de feiten/gedragingen beschrijven die de aanleiding tot de tuchtprocedure vormen. Dit zijn de feiten/gedragingen die een gevaar of ernstige belemmering vormen voor het onderwijs- of vormingsgebeuren, een aantasting zijn van de fysieke, psychische integriteit of de veiligheid van de school- centrumpopulatie.
- bewijsstukken;
- schriftelijke verklaring van de leerling zelf;
- getuigenverklaringen die ondertekend en gedateerd werden;
- eventuele vaststellingen die door de politie werden gedaan of verhoren die de politie afgenomen heeft in het kader van wettelijk strafbare feiten (bv. diefstal, geweldpleging, drugsverhandeling, e.d.). Hier moet het nummer van het proces-verbaal vermeld worden.
- gedrag van de leerling;
- tijdige en correcte communicatie naar ouders over dit gedrag van de intern (aan de meerderjarige intern): kopieën van briefwisseling naar de ouders (meerderjarige intern), kopieën van opmerkingen in de agenda, afzonderlijke briefwisseling, andere communicatie, ... ;
- notities over andere tuchtmaatregelen;
- opsomming van de reeds in het loop van het schooljaar genomen tuchtmaatregelen, om aan te tonen dat het gedrag niet veranderd is;
- reacties van de ouders op eerder genomen maatregelen;
- de opmerkingen, vaststellingen en adviezen van de klassenraad;
- het voorafgaand gemotiveerd advies van de klassenraad (inclusief lid CLB);
- het tuchtvoorstel en de bewijsvoering ter zake;
- ...

Documenten die niet tot het tuchtdossier behoren en dus niet in rekening gebracht kunnen worden bij het nemen van een tuchtmaatregel, maar wel als verduidelijking toegevoegd kunnen worden zijn de volgende:

- bewijzen van de geboden remediëringkansen die zonder resultaat bleven;
- notities over eerdere begeleidingsvoorstellen: de begeleidingsvoorstellen dienen enkel om aan te tonen dat de school geprobeerd heeft het gedrag van de leerling in positief zin om te buigen.
- opsomming van de reeds in het loop van het schooljaar genomen ordemaatregelen, om aan te tonen dat het gedrag niet veranderd is.

Het tuchtdossier bevat de motieven die de tuchtmaatregel verantwoorden.

Tijdelijke uitsluiting: De termijnen van de tijdelijke uitsluiting worden nu bij decreet bepaald. Er wordt een minimum- en een maximumtermijn bepaald.

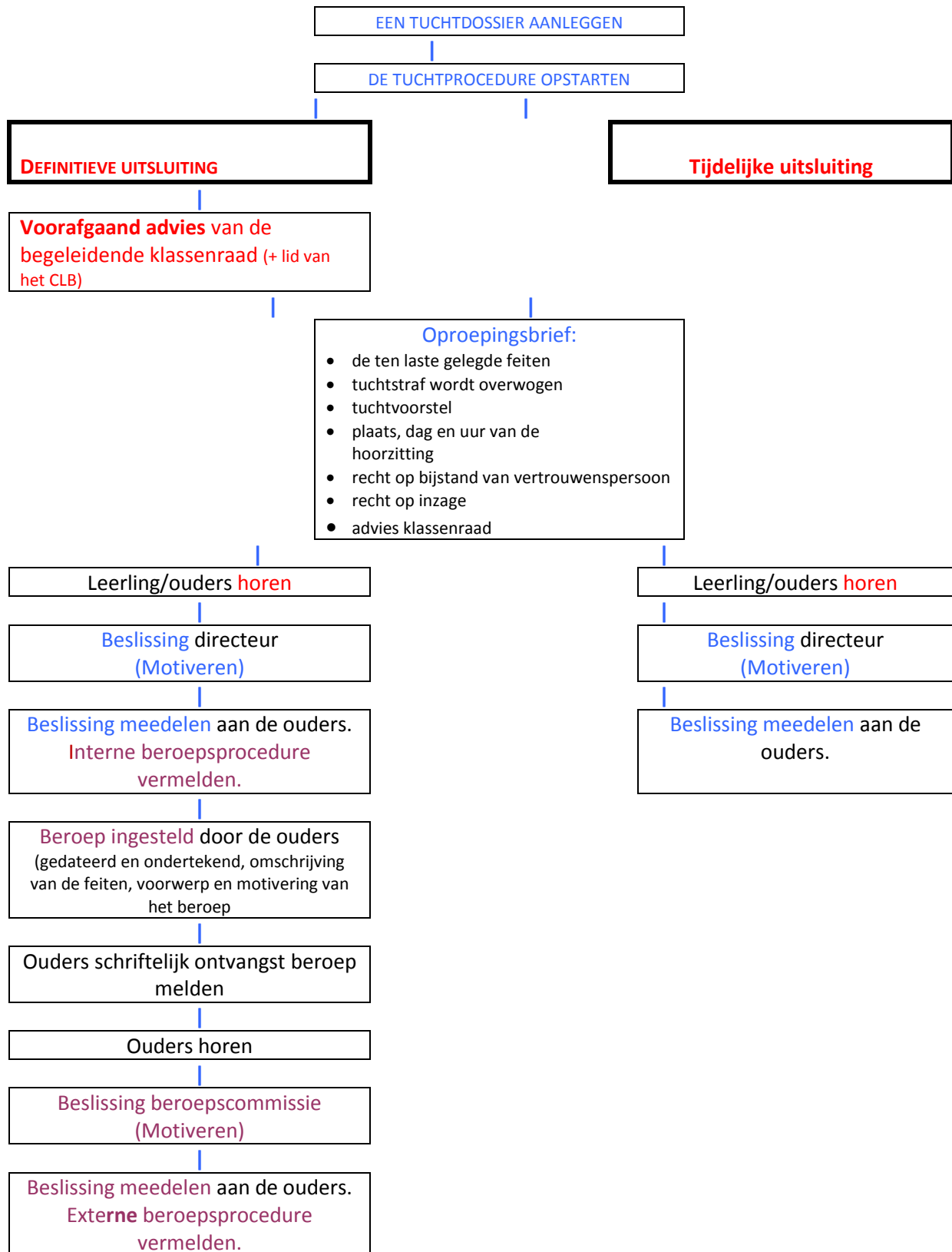
Definitieve uitsluiting

Nieuw is dat in de klassenraad die voorafgaandelijk advies geeft over een definitieve uitsluiting nu een lid van het CLB moet zetelen.

De vermelding dat men recht heeft op bijstand van een vertrouwenspersoon is ruimer dan het vroegere begrip 'raadsman'. In de uitnodigingsbrief verwoordt men dit het best als volgt: 'U hebt het recht om u te laten bijstaan door **een vertrouwenspersoon van uw keuze**.' Deze formulering maakt duidelijk dat de ouders de vertrouwenspersoon zelf moeten kiezen en meebrengen.

Nieuw is dat de decreetgever criteria oplegt waarmee de uitsluitende school rekening moet houden bij het zoeken naar een andere school.

Schema: Tuchtprocedure (buitengewoon) secundair onderwijs

5. Toelichting bij belangrijke aandachtspunten

- **Hoorplicht:** de betrokkenen (leerling en ouders) worden vooraf (d.w.z. voordat enige beslissing genomen wordt) gehoord. Dit is het recht op verdediging door hen de mogelijkheid te bieden hun argumenten mondeling naar voor te brengen. De betrokkenen worden geacht niet alleen inlichtingen te verkrijgen over de gestelde gedragingen van de leerling en de bewijzen hierover, maar worden ook in staat gesteld de bewijzen te betwisten.

- **Inzagerecht:** de betrokken personen mogen vooraf (vooraleer het gesprek plaats heeft) het dossier inzien. Dit betekent dat ze het dossier ook echt grondig moeten kunnen inkijken, niet enkel vluchtig en evenmin enkel maar net voor het gesprek tussen de ouders/leerling en de school begint. De school moet hen hiervoor een redelijke termijn geven. Ook hun vertrouwenspersoon moet inzage krijgen. Een weigering zou bij latere juridische procedures de nietigheid van de maatregel tot gevolg kunnen hebben.

Als de ouders een kopie van het dossier vragen, moet de school een fotokopie ter beschikking stellen nadat het dossier is ingekeken.

Ingevolge de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) mag de school hiervoor geen kostprijs meer aanrekenen. Tenzij de ouders meer dan 1 kopie vragen (bv. ook een kopie voor hun vertrouwenspersoon).

Opgelet: de ouders/leerling mogen nooit zonder toezicht het dossier inkijken. Wij raden aan de dossierstukken te nummeren, om te voorkomen dat belangrijke stukken uit het dossier verdwijnen.

- Opdat de ouders hun recht op inzage en verdediging kunnen uitoefenen, moet de school hen via een brief op de hoogte brengen dat ze overweegt een tuchtmaatregel ten aanzien van hun kind te nemen. De **oproepingsbrief** moet minstens de volgende gegevens bevatten, om latere interpretatieproblemen te vermijden:

- * de ten laste gelegde feiten;
- * het feit dat een tuchtstraf wordt overwogen en dat een tuchtdossier werd aangelegd;
- * het tuchtvoorstel;
- * plaats, dag en tijdstip van de hoorzitting;
- * het recht van de betrokkene zich te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon;
- * de plaats waar en de termijn waarbinnen het tuchtdossier kan worden ingekeken;
- * bij definitieve uitsluiting het advies van de begeleidende klassenraad.

De feiten moeten voldoende vaststaan en zeker zijn en juridisch juist gekwalificeerd zijn.

- Bij **definitieve uitsluiting** van de leerling moet men vooraf het **advies van de begeleidende klassenraad inwinnen; de klassenraad wordt aangevuld met een lid van het CLB**. Dit advies moet gemotiveerd zijn.

(Het is belangrijk dat de directeur niet de indruk wekt dat hij/zij reeds beslist heeft om de leerling uit te sluiten en dat de klassenraad pro forma bijeengeroepen wordt.)

- De ouders en de leerling worden **gehoord**. Aangezien gesprekken bewijsproblemen met zich meebrengen is het aangewezen hiervan schriftelijke neerslagen te maken. Indien men tijdens de hoorzitting notities neemt, moet men hiervan een verslag maken.

De notities kan men na de hoorzitting ter ondertekening voorleggen aan de ouders. Zij kunnen hierop eventueel hun opmerkingen formuleren. Nadien moet men hen het verslag overhandigen.

Indien de vertrouwenspersoon van de ouders en de leerling het woord voert tijdens de hoorzitting, raden wij aan om op het einde van hoorzitting aan de leerling en de ouders te vragen of zij hieraan nog

iets toe te voegen hebben. Op deze manier voorkomt men dat bij een rechtszaak opgeworpen wordt dat de leerling of de ouders hun recht op verdediging niet volledig hebben kunnen uitoefenen. De leerling en de ouders moeten hun standpunt effectief kunnen meedelen.

De verplichting om de leerling en de ouders te horen impliceert **niet** dat de directeur de leerling geen tuchtstraf kan opleggen, indien zij zonder geldig motief weigeren gevolg te geven aan de oproeping. De directeur moet de betrokkenen (zijnde de leerling en de ouders) **enkel** de gelegenheid geven om gehoord te worden.

Indien de leerling/ouders vrijwillig verkiest/verkiezen om niet op de hoorzitting te verschijnen, dan kunnen zij er zich achteraf niet over beklagen dat zij niet gehoord werden. Komen de betrokkenen niet naar de hoorzitting, dan moet dit in de beslissing verwerkt worden. In de beslissing moet men dan verwijzen naar de uitnodiging en naar de weigering van de betrokkenen om hierop in te gaan.

- Tuchtmaatregelen moeten genomen worden door de **bevoegde instantie**: dit kan de directeur of zijn afgevaardigde zijn. Soms stelt de school in de brief aan de ouders dat de klassenraad beslist heeft de tuchtmaatregel “definitieve uitsluiting” op te leggen. Hieruit zouden de ouders kunnen afleiden dat de klassenraad beslist heeft i.p.v. de directeur. Ze zouden dan kunnen opwerpen dat de beslissing door een onbevoegd orgaan genomen werd. Daarom stelt de school in de brief aan de ouders beter dat de directeur beslist heeft de tuchtmaatregel “definitieve uitsluiting” op te leggen, nadat de klassenraad (uitgebreid met een lid van het CLB) advies gegeven heeft.
- De beslissingen worden **schriftelijk gemotiveerd**. Die motivering geeft men het best op een omstandige wijze. Korte nietszeggende motiveringen zullen de rechterlijke toetsing niet kunnen doorstaan. De motivering is een waarborg dat de zaak op een ernstige en onpartijdige wijze werd onderzocht.

De **motiveringsplicht** heeft tot doel de leerling/ouders inzicht te geven in de motieven van de beslissing zodat hij/zij in staat is/zijn terdege te oordelen of het zin heeft zich tegen de beslissing op het stuk van haar motieven te verweren met de middelen die het recht hem/hen ter beschikking stelt.

Wat houdt de **motivering van de tuchtmaatregel** in?

De beslissing moet **‘afdoende’** gemotiveerd zijn. Dit wil zeggen dat de school of het centrum **de juridische en de feitelijke overwegingen** moet vermelden die aan de beslissing ten grondslag liggen (artikel 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen).

In de beslissing moet de school of het centrum o.a. melding maken van de gepleegde feiten, de bewijsgrond, de op basis van die feiten geformuleerde tenlastelegging, de redenen waarom een dergelijke tenlastelegging een inbreuk op de tucht uitmaakt, de gevolgde procedure en de zwaarte van de sanctie.

Indien beslist wordt een leerling uit de school te sluiten, dan moet de school of het centrum verklaren waarom het gedrag van de leerling de leefregels zodanig schendt dat het een gevaar of ernstige belemmering vormt voor het normale onderwijs- of vormingsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid van de school- of centrumpopulatie.

De motiveringsplicht impliceert volgens constante rechtspraak van de Raad van State dat niet alle argumenten die de leerling, de ouders (hun vertrouwenspersoon) aanvoeren, beantwoord moeten

worden. Uit de beslissing moet blijken dat de **argumentatie** van de leerling, de ouders **effectief in de besluitvorming betrokken is**. Men kan daartoe verwijzen naar het verslag van de hoorzitting waarin de betrokkene het antwoord op zijn middelen kan vinden. Dit verslag moet dan samen met de beslissing overhandigd worden aan de leerling en/of de ouders.

Indien de leerling, de ouders verzachtende omstandigheden inroepen, is het aangewezen om in de beslissing hierop te antwoorden en te verduidelijken waarom deze omstandigheden niet kunnen doorwegen bij het bepalen van de tuchtmaatregel.

- De uitsluiting van een leerling, is slechts in uitzonderlijke omstandigheden gerechtvaardigd, nl. als de handelingen van de leerling de leefregels van de school zodanig schenden dat ze een gevaar of ernstige belemmering vormen voor het normale onderwijs- of vormingsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid van een of meer leden van de school. Dit wil zeggen **dat de tuchtstraf in overeenstemming moet zijn met de ernst van de feiten**.
- De beslissing wordt schriftelijk ter kennis gebracht aan de betrokken personen **voordat de tuchtmaatregel van kracht wordt**. Ook moet men dus meedelen wanneer de tuchtmaatregel zal ingaan. In de brief aan de ouders vergeet men vaak de begindatum te vermelden.
- In de brief waarin men de beslissing **definitieve uitsluiting** mededeelt, moet men ook verwijzen naar **de beroepsprocedure** (hiertoe kan men het schoolreglement letterlijk overnemen of een uittreksel uit het schoolreglement toevoegen). Zodat er zeker geen twijfel over kan bestaan dat de leerling en de ouders op de hoogte zijn van de beroepsprocedure.

Voor de ouders van een **definitief uitgesloten leerling** staat **hiërarchisch beroep** open. Het schoolreglement vermeldt hoe dit beroep in zijn werk moet gaan. De beroepsprocedure moet aan de betrokken leerling en/of de ouders meegedeeld worden.

De ouders moeten het beroep schriftelijk indienen bij de algemeen directeur **binnen de drie dagen (zaterdag, zondag, wettelijke en reglementaire feestdagen niet meegerekend) na de schriftelijke kennisgeving van de definitieve uitsluiting**. (cfr. Schoolreglement) Ze doen dit het best via een aangetekende zending, op die manier kunnen zij bewijzen dat zij het beroep tijdig hebben ingediend.

Opdat de tuchtmaatregel definitieve uitsluiting bij een vordering tot vernietiging voor de Raad van State ontvankelijk kan worden bestreden, moet de verzoeker eerst deze mogelijkheid tot beroep hebben uitgeput. Indien de school of het centrum de mogelijkheden om in beroep te gaan en de modaliteiten niet mededeelt, start de verjaringstermijn voor het indienen van het beroep bij de Raad van State pas vier maanden nadat de betrokkenen ingelicht werden over deze beslissing. Is dit het geval dan kan de beroepscommissie niet tot onontvankelijkheid besluiten bij laattijdig beroep.

5.1. De beroepsprocedure bij definitieve uitsluiting

Het beroep moet ingesteld worden bij het schoolbestuur (raad van bestuur), bij delegatie de algemeen directeur. In het model schoolreglement is dit de algemeen directeur.

Het beroep moet gedateerd en ondertekend zijn, met omschrijving van het voorwerp van het beroep en motivering van de ingeroepen bezwaren. Er kunnen motiveringsstukken toegevoegd worden.

Het beroep schort de uitvoering van de beslissing tot definitieve uitsluiting niet op.

De grootste vernieuwing is dat de beroepscommissie uit externe leden moet bestaan. De decreetgever heeft het aantal leden van de beroepscommissie niet bepaald, dat behoort tot de bevoegdheid van het schoolbestuur. Belangrijk is dat men streeft naar een werkbaar aantal; een te kleine beroepscommissie (bv. twee leden) lijkt onvoldoende representatief, een te groot aantal leden kan de beraadslaging onnodig bemoeilijken.

De algemeen directeur duidt de beroepscommissie aan en roept die zo vlug mogelijk samen.
{Aan de ouders schriftelijk meedelen dat het beroep werd ontvangen en dat de beroepscommissie bijeenkomt op (datum) en ouders en leerling uitnodigen om gehoord te worden.}

Elk lid van de beroepscommissie is stemgerechtigd en onderworpen aan de discretieplicht.

Bij stemming moet er pariteit zijn tussen de interne en de externe leden. Bij staking van stemmen is de stem van de voorzitter doorslaggevend. De voorzitter wordt aangeduid onder de externe leden.

De beroepscommissie hoort de ouders en de leerling in kwestie. Dit wil zeggen dat de ouders en de leerling uitgenodigd moeten worden voor de hoorzitting, maar zij kunnen aan hun recht om gehoord te worden verzaken.

De beroepscommissie kan ook één of meer leden van de klassenraad die een advies over de definitieve uitsluiting heeft/hebben gegeven horen.

De beroepscommissie oordeelt of de genomen beslissing alleszins in overeenstemming is met de decretale en reglementaire onderwijsbepalingen en met het schoolreglement.

De beroepscommissie kan de volgende beslissingen nemen:

- het beroep gemotiveerd afwijzen op grond van onontvankelijkheid omdat het laattijdig is ingediend of omdat het niet aan de vormvereisten voldoet;
- de definitieve uitsluiting bevestigen en het beroep afwijzen, omdat het ongegrond geacht wordt;
- de definitieve uitsluiting vernietigen. In dat geval acht de beroepscommissie het beroep gegrond.

Als de beroepscommissie de definitieve uitsluiting bevestigt en de ouders heeft gehoord, dan moet uit de beslissing blijken dat de door hen naar voor gebrachte argumenten effectief in de besluitvorming betrokken werden. De argumenten van de ouders en de leerling moet indien mogelijk weerlegd worden. Als de leerling, de ouders verzachtende omstandigheden inroepen, is het aangewezen om in de beslissing hierop te antwoorden en te verduidelijken waarom deze omstandigheden niet kunnen doorwegen bij het bepalen van de tuchtmaatregel.

De algemeen directeur aanvaardt de verantwoordelijkheid voor deze beslissing van de beroepscommissie.

Een kopie van de beslissing wordt aan de directeur overhandigd.

De beslissing van de beroepscommissie moet door de algemeen directeur aan de ouders schriftelijk en gemotiveerd ter kennis worden gebracht uiterlijk {21 à 45} kalenderdagen – vakantieperiodes niet meegerekend – nadat het beroep werd ingediend. De directeur ontvangt hiervan een afschrift. **Bij overschrijding van deze vervaltermijn wordt de omstreden definitieve uitsluiting van rechtswege vernietigd.** Daarom is het zeer belangrijk dat men deze vervaltermijn respecteert.

Als de termijn op bv. 45 kalenderdagen vastgesteld werd, hoeft men niet per se deze termijn volledig te benutten. Meestal heeft men dus niet de 45 kalenderdagen nodig om de ouders schriftelijk in te lichten over de beslissing van de beroepscommissie. Men kiest meestal voor de zekerheid voor deze

ruime termijn (waarbinnen de volledige beroepsprocedure afgerond moet worden), gezien de verstrekkende gevolgen als men die termijn overschrijdt.

- In de brief moet men ook vermelden dat er binnen het GO! geen verder beroep meer mogelijk is tegen de in beroep genomen beslissing. Men moet verwijzen naar de [externe beroepsmogelijkheid](#).

Men kan die verwijzing als volgt formuleren:

“Tegen deze beslissing kunt u een annulatieberoep of een verzoek tot schorsing van de tenuitvoerlegging bij de Raad van State indienen. Hiertoe dient u een verzoekschrift tot de Raad van State te richten, binnen een termijn van 60 kalenderdagen vanaf de datum waarop u de kennisgeving van de beslissing van de beroepscommissie ontving. Het verzoekschrift moet u indienen overeenkomstig de artikelen 84, 85 en 86 van het Besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State.”

Dit verzoekschrift moet bij een per post [aangetekende](#) brief gericht worden aan:

De voorzitter van de Raad van State
Wetenschapsstraat 33
1040 Brussel

- Volgens artikel II.21 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 wordt een beslissing slechts geldig ter kennis gebracht alsook vermeld wordt of beroep tegen de beslissing kan ingesteld worden, bij welke instantie en binnen welke termijn.

Als de kennisgeving niet voldoet aan de hierboven vermelde bepalingen dan start de verjaringstermijn voor het indienen van het beroep pas vier maanden nadat de betrokkene over de beslissing werd ingelicht.

Het is dus belangrijk dat men bij de kennisgeving van de beslissing steeds verwijst naar zowel de beroepsmogelijkheden als naar de modaliteiten van het beroep.

- **Het tuchtdossier is niet overdraagbaar naar een andere school.**

Dit wil zeggen dat de nieuwe school niet mag “voortbouwen” op een tuchtdossier dat is aangelegd en op een tuchtmaatregel die is genomen in de vorige school, de leerling moet in de nieuwe school met een prope lei kunnen starten.

Dit betekent evenwel niet dat de nieuwe school geen weet mag hebben van wat zich op het vlak van tucht in de vorige school heeft voortgedaan.

- Als tegen een leerling **tijdens het schooljaar** een **definitieve uitsluiting** wordt uitgesproken, moet de school voor secundair onderwijs die deze maatregel neemt, samen met het CLB de leerling actief bijstaan in het zoeken naar een andere school.

De Raad van State stelt dat het niet voldoende is dat de school een lijst met scholen meegeeft aan de leerling. Ze moet ook bij andere scholen informeren of de leerling daar kan toegelaten worden. Ze moet maximaal rekening houden met de criteria “afstand” t.o.v. de verblijfplaats van de leerling, “zelfde onderwijsnet” en “zelfde opleiding”.

- **Collectief leerlingen uitsluiten kan nooit.** In zo’n geval moet de school een volledige tuchtprocedure opstarten, met alles erop en eraan, tegen elke betrokken individuele leerling. De individuele afhandeling van een dossier is inherent aan het tuchtrecht. Het feit dat een groep leerlingen heeft bijgedragen tot dezelfde foutieve handeling mag nooit leiden tot een collectief tuchtvoorstel.

Het Bijzonder Decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs bepaalt dat het college van directeurs bevoegd is voor de organisatie van de beroepsprocedure voor maatregelen inzake orde en tucht tegen leerlingen en cursisten.

De beroepsprocedure kan dus verschillen naargelang de scholengroep, al moet men altijd rekening houden met de decretale verplichtingen.

In mijn bundel heb ik de beroepsprocedure conform het model schoolreglement vermeld. Dit model houdt rekening met de decretale verplichtingen.

Is een definitieve uitsluiting beperkt in de tijd of niet?

Ja, de definitieve uitsluiting is beperkt in tijd.

Dit wordt geregeld door artikel 110/10 van de Codex SO.

Artikel 110/10 CODEX SO stelt:

§1. Een schoolbestuur kan de inschrijving weigeren in een school waar de betrokken leerling het lopende, het vorige of het daaraan voorafgaande schooljaar werd uitgeschreven als gevolg van een definitieve uitsluiting als tuchtmaatregel. Dergelijke weigering van inschrijving kan eveneens in een school waar de inschrijving van de ene naar de andere school doorloopt op basis van artikel 110/1, §4.

(Artikel 110/1 §4. Een schoolbestuur met scholen waarvan één of meerdere vestigingsplaatsen gelegen zijn binnen eenzelfde of aaneensluitende kadastrale percelen, of gescheiden zijn door hetzij maximaal twee kadastrale percelen hetzij door een weg, kan ervoor opteren om bij de overgang van een leerling van de ene secundaire school naar de andere secundaire school de inschrijvingen te laten doorlopen. Een schoolbestuur dat van deze mogelijkheid gebruikmaakt, neemt dit op in zijn schoolreglement.)

Daarom moet bij de tuchtmaatregelen in het schoolreglement de volgende zin opgenomen worden.

Een leerling die uit de school uitgesloten werd, kan het lopende, het volgende én het daaropvolgende schooljaar geweigerd worden in de school.

Een leerling die uit de school uitgesloten werd, kan het volgende of het daaropvolgende schooljaar slechts opnieuw ingeschreven worden na gunstig advies van de begeleidende klassenraad.

De school kan de definitieve uitsluiting niet onbeperkt inroepen om de inschrijving van een leerling te blijven weigeren. De definitieve uitsluiting geldt dus niet voor de volledige schoolloopbaan van de uitgesloten leerling.

Basisonderwijs: Artikel 37decies van het decreet van 25 februari 1997 basisonderwijs stelt: een schoolbestuur kan de inschrijving weigeren in een school waar de betrokken leerling het lopende, het vorige of het daaraan voorafgaande schooljaar, overeenkomstig artikel 32 en 33, definitief werd verwijderd.

De definitieve uitsluiting is dus beperkt in de tijd.

6. Buitengewoon onderwijs: praktijkvoorbeelden aanpak moeilijke leerlingen

---

1. Een jongen van 18 die in het 5de jaar Bouwwerken zit, vertoont thuis geen gedragsproblemen omdat zijn zieke moeder hem totaal zijn zin laat doen. Op enige medewerking van de moeder moet de school dus niet rekenen.

Op school doet hij gewoon zijn zin. Hij lapt alle regels aan zijn laars en als men hem daarop aanspreekt, gaat hij tot in het oneindige in discussie. Hij minimaliseert de feiten en stelt dat alles door het gedrag van de leerkrachten wordt uitgelokt.

Hij vertoont een ongelooflijke arrogantie. Bij alles wat de leerkracht zegt, vraagt hij naar bewijzen die deze natuurlijk niet tot in het oneindige kan geven.

Hij loopt er constant de kantjes af. De school stelt dat zij eigenlijk niets in handen heeft om hem definitief te verwijderen, elk incident afzonderlijk is niet voldoende om een dergelijke maatregel te treffen.

Leerkrachten omschrijven hem als diegene die het brein is achter allerlei wangedrag, maar zelf zo slim is om aan de kant te staan lachen.

Hij heeft een zeer negatieve invloed op de rest van de klas; hij gebruikt leerlingen als knechten; anderen willen voortdurend in zijn gunst vallen...

Welke mogelijkheden heeft de school om hier op te treden?

Volgens de school is elk incident afzonderlijk niet voldoende om de leerling definitief te verwijderen. Dit klopt. Dit valt niet te verantwoorden.

Het is belangrijk dat de school een duidelijk kader schept. Er zijn regels en bij overtreding van de regels moet een sanctie volgen. Het is belangrijk dat de leerling weet waar het op staat. Regels worden niet in vraag gesteld. Bij overtreding volgt een sanctie.

Wanneer een leerling zich misdraagt kan de school andere maatregelen dan tuchtmaatregelen nemen. In sommige gevallen kan ze ook meer bindende gedragsregels opleggen via een 'overeenkomst'. In deze 'overeenkomst' worden meer formele gedragsregels vastgelegd en worden ook de eventuele consequenties geformuleerd voor het geval de leerling de overeenkomst niet naleeft. De meerderjarige leerling ondertekent deze overeenkomst. (Als de leerling minderjarig is, ondertekenen de ouders en de leerling deze overeenkomst.)

Als de leerling door zijn gedrag de leefregels van de school zodanig schendt dat ze een gevaar of ernstige belemmering vormen voor het normale onderwijs- of vormingsgebeuren of voor de fysieke of psychische integriteit en veiligheid van een of meer leden van de schoolpopulatie dan kan de school tuchtmaatregelen nemen, conform het schoolreglement en conform de decretale principes.

Is er een vermoeden van een psychiatrische problematiek (bv. gestoorde impulscontrole), dan kan de school via het CLB externe hulpverlening inschakelen.

De voorbeelden 2 en 3 gaan beide over leerlingen die een leerkracht verwond hebben en waar er geen gevolg gegeven werd aan de klacht.

2. Een 11-jarige jongen gaat bij een opmerking door het lint en valt een leerkracht aan. Deze laatste wordt aan de hals gewond en is meer dan een half schooljaar werkongeschikt. De politie neemt een verhoor af van de betrokken partijen. Dit verhoor blijft zonder verder gevolg.
3. Een gelijkaardig voorval deed zich het schooljaar voordien voor met een andere leerkracht. Die werd op het nippertje gered door een collega die toevallig voorbijkwam. Gevolgen van deze aanval: het slachtoffer heeft ernstige wurgsporen aan de hals en blijft een maand werkongeschikt. Ook hier werd door de politie een verhoor afgenomen zonder verder gevolg.

Wat kan men nog doen?

In beide gevallen is aan de klacht geen gevolg gegeven; wij nemen aan dat het Parket dit strafdossier bijgevolg heeft geseponeerd.

Betrokken personeelsleden kunnen vervolgens een burgerlijke procedure tot schadevergoeding opstarten, waarvoor ze gebruik kunnen maken van de actieve rechtsbijstand die in de schoolpolis werd opgenomen, op uitdrukkelijke vraag van de algemeen directeurs nadat de scholengroepen opgericht waren.

Dus: zulke feiten moet men aan de verzekeringsmaatschappij melden of bij haar aangeven, men moet vragen om een advocaat aan te stellen die de belangen van de personeelsleden verdedigt door een burgerlijke procedure in te leiden.

Het geseponeerde strafdossier kan als start voor bewijsvoering van de feiten worden voorgelegd.

4. Een 12-jarige interne leerling loopt samen met zijn vriend weg uit het internaat. Omdat de opvoeders op dat moment hun groep niet alleen kunnen laten, worden de directeur en de internaatbeheerder op de hoogte gebracht. Ook de ouders en de politie worden verwittigd. Niemand slaagt erin om hen op te sporen. Rond middernacht komen beiden uiteindelijk zelf terug. Intussen gepleegde feiten: diefstal van een fiets en een motorfiets, diefstal van rookgerei en drank in een warenhuis. Een aantal bejaarde dames zijn aan hun geweld ontsnapt omdat ze net op tijd het bejaardentehuis binnen waren. Als de politie 's anderdaags voor een verhoor op school komt zegt de 12-jarige zonder blikken of blozen: "Ik heb niets aan de flikken te verklaren" en blijft verder koppig zwijgen (ter info: de jongen wordt opgevoed door zijn moeder die helemaal geen vat op hem heeft).

De opvoeders zijn correct binnen hun opdracht en bevoegdheden opgetreden.

De jongen heeft als beklaagde het recht om te zwijgen; een bekentenis is belangrijk omdat ze een gesprek met de beklaagde mogelijk maakt, maar heeft geen absolute waarde. Ze heeft belang als ze vrij wordt afgelegd en omstandig is (cf. Raoul Declercq, Beginselen van strafrechtspleging, nr. 1293 - p. 588).

5. Een 12-jarig Sloveens meisje wordt door de politie te Antwerpen van de straat geplukt – geen familie terug te vinden. Door tussenkomst van de jeugdrechter wordt het kind uiteindelijk op internaat geplaatst (uiteraard is geen enkel officieel document in orde en de betrokken OCMW's van Antwerpen en Brugge wimpelen de verantwoordelijkheid op elkaar af). Hoewel het kind nauwelijks Nederlands begrijpt verloopt het klasgebeuren en het verblijf in het internaat relatief goed. Na enkele weken krijgt zij echter steeds heftiger en zonder enige aanwijsbare reden aanvallen van razernij waarbij ze zichzelf en ieder die haar benadert kwetst. Een aantal keren wordt ze noodgedwongen in het ziekenhuis opgenomen (korte duur). Omdat deze toestand uiteindelijk onhoudbaar blijft, zoeken de school, het internaat en het CLB naar mogelijkheden voor crisisopvang (psychiatrie). Het antwoord is telkens: ja meneer, er zijn nog ... wachtenden voor u. Geen enkele instantie kan of wil helpen!

Dit is jammer genoeg de huidige situatie, maar het beleid werkt hieraan om oplossingen uit te dokteren. Om deze problemen op te vangen werd een nieuw decreet betreffende de integrale jeugdhulp (12 juli 2013) uitgevaardigd.

Toch gebeurt het nog dat er geen geschikte crisishulp gevonden wordt. De wachtlijsten zijn tot op heden nog veel te lang, om voor iedere jongere in crisis de geschikte hulp te vinden.

6. Een bodemloos kind, geplaatst op het internaat, zonder nog enig contact met de moeder en nauwelijks met de vader, en waarvan de kinderpsychiater nu reeds stelt dat hij verloren is voor de maatschappij, wurgt uit frustratie de klashamster en verknipt (met een schaar) twee goudvissen. Hij vernielt het speelgoed dat hij krijgt van een leerkracht die zich over hem ontfermt. Kinderen met een dergelijke zware problematiek “leren” niet uit hun straf.

Wat kan men dan wel doen?

In voorkomend geval desnoods de (jeugd)politie contacteren in verband met vandalisme. Het CLB inschakelen. Het CLB is één van de sectoren van integrale jeugdhulp en is het best geplaatst om na te gaan welke instanties ingeschakeld kunnen worden.

Dus de bevoegde instanties van de welzijnssector inschakelen. De netwerken van crisisjeugdhulpverlening aanspreken. Het is evenwel mogelijk dat men geen geschikte crisishulp vindt wegens de wachtlijsten.

7. Een leerling gooit net voor de zomervakantie met stenen een kip van de burens dood. Omdat dit voorval de druppel was die de emmer deed overlopen, heeft de directeur de politie hiervan op de hoogte gebracht. De burens zijn zelf niet thuis en kunnen dus geen klacht indienen en als de eigenaar van de kip geen klacht indient, kan de politie niet optreden. Na de vakantie kan dit wel, maar intussen is de leerling spoorloos verdwenen.

Toch nadien klacht indienen bij de politie; een klacht kan worden neergelegd na vaststelling van feiten, ongeacht de termijn die eraan voorafgaat.

7. Reeds gestelde vragen

---

1. Mag een school voor secundair onderwijs een leerling weigeren in te schrijven omdat hij in een andere school weggestuurd werd?

Een school voor secundair onderwijs kan niet zomaar een leerling weigeren in te schrijven omdat die leerling in een andere school definitief verwijderd werd. Het artikel 110/10 §2 CODEX SO bepaalt wanneer dit mogelijk is.

“Een schoolbestuur van een school voor gewoon secundair onderwijs waarvan de draagkracht onder druk staat, kan slechts na overleg en goedkeuring binnen het LOP de inschrijving in de loop van het schooljaar weigeren van een leerling die elders werd uitgeschreven als gevolg van zijn definitieve uitsluiting als tuchtmaatregel. Deze weigering moet gebaseerd zijn op en conform zijn aan vooraf door het LOP bepaalde criteria.

Voor het bepalen van deze criteria wordt ten minste rekening gehouden met de volgende elementen: 1° enkel voor het voltijds secundair onderwijs: het aantal leerlingen dat voldoet aan de indicatoren, vermeld in artikel 110/7 §3; 2° het aantal leerlingen met een begeleidingsdossier in het kader van problematische afwezigheden; 3° het aantal eerder in de loop van het schooljaar ingeschreven leerlingen die in hetzelfde schooljaar elders werden uitgesloten.”

2. Uitsluiting van een meerderjarige leerling: moet men de tuchtprocedure volgen? Of kan men de meerderjarige leerling zo van de school verwijderen? Moet men wel een andere school zoeken? Is het schoolreglement op hem van toepassing?

De regelgeving maakt geen onderscheid tussen minderjarige en meerderjarige leerlingen. De school past voor de meerderjarige leerling dezelfde maatregelen toe als voor minderjarige leerlingen. Het schoolreglement is ook van toepassing op de meerderjarige leerling. De procedure is dezelfde. De school moet samen met het CLB actief zoeken naar een andere school voor de leerling.

3. Kan een leerling (SO) op het einde van een schooljaar uitgesloten worden voor het nieuwe schooljaar? En moet de school de tuchtprocedure definitieve uitsluiting ten volle naleven?

Ja, een school kan een leerling op het einde van een schooljaar uitsluiten.

Een leerling kan tot uiterlijk 31 augustus van dat schooljaar uitgesloten worden. Een uitsluiting op het einde van het schooljaar strekt ertoe om de leerling, in zijn belang, alsnog de gelegenheid te bieden aan de (eind)examens of proeven van dat schooljaar deel te nemen; de school moet dan wel de leerling tot op het einde van dat schooljaar effectief de lessen laten bijwonen.

Wat niet aangeraden wordt, is dat de school die uitsluit in de laatste maanden van het schooljaar een definitieve uitsluiting uitspreekt. Deze beslissing brengt immers de studieloopbaan van de betrokken leerling zwaar in het gedrang en kan ertoe leiden dat de leerling een studiejaar verliest.

Daarom is het aangewezen om een definitieve uitsluiting uiterlijk op 31 augustus uit te spreken.

De school moet de tuchtprocedure definitieve uitsluiting ten volle naleven. Zo niet begaat ze een procedurefout.

Procedure orde- en tuchtmaatregelen ten aanzien van leerlingen

4. Een meerderjarige leerling heeft zijn contract niet nageleefd. De moeder zegt dat zij dit contract nooit gezien heeft. Zij stelt dat de procedure niet nageleefd werd omdat zij hier niet van op de hoogte was. Klopt dit?

Aangezien het hier om een meerderjarige leerling gaat, moest enkel de leerling zelf dit contract ondertekenen. De school mocht de moeder niet op hoogte brengen van deze overeenkomst zonder voorafgaande toestemming van de meerderjarige leerling.
De school heeft juridisch correct gehandeld.

5. De begeleidende klassenraad (uitgebreid met een lid van het CLB) adviseert unaniem om een leerling definitief uit te sluiten. De ouders waren reeds op de hoogte van het gedrag van hun zoon. Vooraleer hij een beslissing neemt, nodigt de directeur de ouders per aangetekende brief uit om gehoord te worden, overeenkomstig de regelgeving. Hij veronderstelt dat de ouders de aangetekende zending niet zullen afhalen en vraagt wat hij in dit geval kan doen. Kan de directeur dan een beslissing nemen?

De verplichting om de leerling en de ouders te horen belet de directeur niet om de leerling een tuchtstraf op te leggen, als de meerderjarige leerling/de ouders zonder geldig motief weigert/weigeren gevolg te geven aan de oproeping. De directeur moet de betrokkenen (zijnde de leerling en de ouders) **enkel** de gelegenheid geven om gehoord te worden. Gaan de ouders niet op deze uitnodiging in, dan is dat voor hun rekening. Dat de ouders de aangetekende brief niet afhalen, is enkel en alleen hun beslissing en hun verantwoordelijkheid.

Als de leerling/ouders vrijwillig verkiest/verkiezen om niet op de hoorzitting te verschijnen dan kunnen zij er zich achteraf niet over beklagen dat zij niet werden gehoord.
Bijgevolg kan de directeur een beslissing nemen.

Als de betrokkenen niet naar de hoorzitting komen, moet dit in de beslissing verwerkt worden. Dan moet in de beslissing verwezen worden naar de uitnodiging en naar de weigering van de betrokkenen om hierop in te gaan. Ook in de brief die de directeur naar de ouders stuurt om de beslissing mee te delen, moet hij verwijzen naar de uitnodiging en naar hun weigering om hierop in te gaan.

8. Misverstanden

---

1. In sommige begeleidingscontracten wordt vermeld dat het niet naleven van deze regels automatisch zal leiden tot de definitieve uitsluiting.

Dit kan niet. Men moet steeds de tuchtprocedure opstarten. **De definitieve uitsluiting kan nooit automatisch volgen uit het niet naleven van het contract.**

2. Soms acht de school het niet meer de moeite om op het einde van een schooljaar de tuchtprocedure “definitieve uitsluiting” op te starten. In dit geval deelt ze de leerling/ouders mee dat de leerling in september niet meer welkom is. De leerling moet een andere school zoeken.

Wanneer de leerling zich bij het begin van het nieuwe schooljaar toch opnieuw in de school aanmeldt, dan moet de school hem toelaten want hij werd niet “definitief uitgesloten”.

Opdat juridisch alles in orde zou zijn en opdat de school de leerling effectief de toegang kan weigeren, moet ze de tuchtprocedure opstarten, ongeacht het tijdstip.

Artikel 123/10 §6 van het decreet van 27 mei 2011 aangaande de bekrachtiging betreffende het secundair onderwijs, gecodificeerd op 17 december 2010 stelt dat de school een leerling uiterlijk op 31 augustus van dat schooljaar nog kan uitsluiten.

3. **Het toepassen van maatregelen brengt nogal wat papierwerk met zich mee. Dit papierwerk zorgt voor heel wat frustraties bij de school.**

Een school die een tuchtmaatregel neemt, moet de procedure ten volle naleven. Als de school nagelaten heeft het nodige papierwerk (schriftelijke verslagen, nota's, briefwisseling met de ouders) te doen, dan is de genomen tuchtmaatregel een ongeldige rechtshandeling. Het niet naleven van de tuchtprocedure kan tot gevolg hebben dat de Raad van State de genomen beslissing nietig verklaart.